

TALOUSHALLINNON JÄRJESTÄMINEN TAVINSULKA OY:SSÄ

Sami Kiviluoma

Opinnäytetyö
Marraskuu 2009

Liiketalous
Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala

Tekijä(t) KIVILUOMA, Sami	Julkaisun laji Opinnäytetyö	Päivämäärä 18.11.2009
	Sivumäärä 50	Julkaisun kieli suomi
	Luottamuksellisuus () saakka	Verkojulkaisulupa myönnetty (X)
Työn nimi TALOUSHALLINNON JÄRJESTÄMINEN TAVINSULKA OY:SSÄ		
Koulutusohjelma Liiketalous		
Työn ohjaaja(t) KANANEN, Marja-Liisa		
Toimeksiantaja(t) Tavinsulka Oy		
<p>Tiivistelmä</p> <p>Opinnäytetyön toimeksiantajana oli Tavinsulka Oy, joka on melonta- ja retkeilypalveluita tarjoava yritys. Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää uudelle yrittäjälle osakeyhtiöön kohdistuvia veloituksia ja järjestää yhtiön taloushallinto vuodelle 2008 ja siitä eteenpäin.</p> <p>Tutkimus oli toimintatutkimus ja tutkimusmenetelmänä oli laadullinen tutkimus. Viitekehyksessä tarkasteltiin pienen osakeyhtiön veloituksia lainsäädännön ja muiden normien pohjalta. Viitekehysten tarkastelu painottui yrityksen kannalta tärkeisiin seikkoihin. Viitekehystä on käytetty tutkimuksen aikana nousseiden ongelmien ratkaisemiseen ja erilaisten mahdollisuuksien selvittämiseen.</p> <p>Tutkimustulokset pohjautuivat teemahaastatteluihin, yrityksen käytössä olleisiin resursseihin ja käytettyyn materiaaliin, jota olivat muun muassa yrityksen kirjanpitoaineisto, veroilmoitukset ja muut asiakirjat. Tutkimukseen sisältyi yrityksen kirjanpidon ja veroilmoituksen tekeminen. Tutkimuksen tuloksista ei voida vetää yleispäteviä johtopäätöksiä, koska tutkimus perustuu kyseessä olevaan yritykseen. Viitekehys-osaa voidaan soveltaa muihin tutkimuksiin.</p> <p>Tutkimuksen tulosten perusteella yhtiön taloushallinnon hoitamista helpottavat huomattavasti pienelle osakeyhtiölle myönnettyt kevennykset esimerkiksi tilinpäätöksen laadinnassa. Yrityksen erikoispiirteet tukevat myös kirjanpidon ja muun taloushallinnon hoitamista itse yrityksessä.</p> <p>Tutkimuksen pohjalta nousi kehitysehdotuksia, joilla yrityksen taloushallinnon hoitaminen helpottuisi ja tarkentuisi. Kirjanpitoa varten olisi järkevää hankkia uusi kirjanpito-ohjelma ja siirtyä juoksevan kirjanpidon tekemisessä suoriteperusteisuuteen. Kirjanpidon erilläänpitotehtävään ja kannattavuuden mittaamiseen tulisi kiinnittää huomiota.</p>		
Avainsanat (asiasanat) Osakeyhtiöt, kirjanpito, tilinpäätös, taloushallinto, pienyritykset		
Muut tiedot		

Author(s) KIVILUOMA, Sami	Type of publication Bachelor's Thesis	Date 18.11.2009
	Pages 50	Language Finnish
	Confidential () Until	Permission for web publication (X)
Title ORGANIZING FINANCIAL ADMINISTRATION IN TAVINSULKA OY		
Degree Programme Business Administration		
Tutor(s) KANANEN, Marja-Liisa		
Assigned by Tavinsulka Oy		
<p>Abstract</p> <p>The commissioner of the thesis was Tavinsulka Oy, a company providing canoeing and hiking services. The objective of the thesis was to clarify the new entrepreneur the obligations which are set to the limited company and to organize the financial administration of the company for the year 2008 and onwards.</p> <p>The study was an activity analysis and the research method was qualitative. In the frame of reference the obligations of a small limited company were examined based on legislation and other requirements. The frame of reference focused on the issues which are important from the company's viewpoint. The frame of reference has been used for solving the problems which have risen during the study and for the clarifying of different opportunities.</p> <p>The research results are based on the focused interviews, the resources of the company and the financial documents which were among other things the accounting documents of the company, tax returns and other relevant sources. The study included preparing bookkeeping and income tax return. Definitive conclusions cannot be drawn from the results of the study because the study is based on the needs of the company in question. The frame of reference part can be applied to other studies.</p> <p>The results of the study show that the easements granted for a small limited company make financial administration considerably easier. The special features of the company also support the idea that bookkeeping could be done inside the company. A few development proposals rose from the study with which the financial administration of the company would be easier and more precise. It would be reasonable to acquire a new bookkeeping software and to monitor receivables and debts more carefully.</p>		
Keywords Limited companies, bookkeeping, financial statements, financial management, small enterprises		
Miscellaneous		

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO JA TUTKIMUSASTEELMA.....	2
1.1 Tutkimusongelma.....	4
1.2 Käytetyt menetit	4
1.3 Viitekehys ja raportin rakenne.....	5
2 PIENEN OSAKEYHTIÖN TALOUSHALLINTO	6
2.1 Osakeyhtiön yleinen hallinto	6
2.2 Kirjanpito.....	7
2.2.1 Juokseva kirjanpito.....	7
2.2.2 Tilinpäätös.....	10
2.2.3 Kirjanpito-ohjelmisto	12
2.3 Tilintarkastus.....	13
2.4 Verotus	15
2.4.1 Verosuunnittelu ja osakeyhtiön varojen jakaminen.....	15
2.4.1 Arvonlisäverotus.....	18
2.5 Palkkahallinto.....	24
2.6 Viranomaisasiointi ja -ilmoitukset.....	25
3 TALOUSHALLINNON JÄRJESTÄMINEN TAVINSULKA OY:SSÄ.....	28
3.1 Lähtötilannekartoitus.....	28
3.2 Kirjanpito-ohjelma	30
3.3 Juokseva kirjanpito	32
3.4 Tilinpäätös	33
3.5 Tilintarkastus.....	34
3.6 Verotus	35
3.7 Palkkahallinto.....	36
4 POHDINTA JA YHTEENVETO	37
LÄHTEET	41
LIITTEET	44
Liite 1. Tasekirja 31.12.2008.....	44

1 JOHDANTO JA TUTKIMUSASTEELMA

Pienyrityksen taloushallinnon järjestäminen on monelle aloittavalla yrittäjälle suuri ongelma, koska se ei kuulu varsinaiseen liiketoimintaan eikä suoranaisesti tuota yritykselle mitään. Monelle yrittäjälle se on rasite liiketoiminnan ohessa. Hyvällä talousasioiden hoitamisella kuitenkin säästetään aikaa ja rahaa. Tästä syystä taloushallinnon järjestämiseen on järkevää kiinnittää huomiota yritystoiminnan aloittamisesta asti. Vaihtoehtoina yrittäjällä on, joko hoitaa taloushallinto itse, tai ulkoistaa se. Jokaisen yrittäjän on tehtävä päätös itse. Ei liene olemassa yleistä kaavaa, kannattaako taloushallinto ulkoistaa vai ei. Päätökseen vaikuttavat yrittäjän taholta muun muassa osaaminen, kiinnostuneisuus, aika ja raha. Lisäksi suuressa roolissa on yrityksen toiminta: onko toiminta hyvin yksinkertaista vai tarvitaanko ulkopuolista apua?

Tämän tutkimuksen tarkoitus on kartoittaa ja järjestää Tavinsulka Oy:lle järkevä tapa hoitaa yrityksen talousasioita. Tutkimus lähtee liikkeelle haastatteluilla ja suunnittelulla. Projektin edetessä tarkastellaan aihepiirin viitekehystä, minkä jälkeen palataan suunnitteluun ja käytännön toimenpiteisiin. Ilman hyvää yhteistyötä ja tietojen vaihtamista yrittäjä Béla Pavelkan kanssa, työn toteuttaminen olisi ollut mahdotonta.

Uusi yrittäjä Béla Pavelka osti yrityksen osakekannan keväällä 2008, mutta taloushallinnon hoitaminen oli hänelle ongelma. Projekti käynnistyi yrittäjän aloitteesta syksyllä 2008. Yrittäjällä ei ollut varmaa käsitystä taloushallinnon ja erityisesti kirjanpidon hoitamisesta. Työn ensimmäinen tarkoitus oli tehdä järkevä suunnitelma taloushallinnon hoitamiseksi vuodelle 2008 ja siitä eteenpäin. Suunnittelusta nousi esiin ongelmia ja mahdollisuuksia, joiden pohjalta tutkimus rakentui. Esimerkiksi projektin alussa oli epäselvää, ulkoistetaanko kirjanpito tilitoimistolle vai tehdäänkö se itse. Opinnäytetyön viitekehys- ja toteutus-osaa on tehty vuorotellen, koska tutkimuksen suunta täsmentyi jatkuvasti projektin edetessä. Tämä opinnäytetyö on tehty suunnitelman ja toteutuksen pohjalta.

Opinnäytetyö on jaettu viitekehys-osaan (2. luku) ja raportointi-osaan (3. luku), jolloin viitekehys-osa voi soveltaa myös muihin yrityksiin. Viitekehys-osa on koottu suunnitelmasta nousseiden kysymysten pohjalta. Viitekehys-osassa on keskitytty niihin asioihin, jotka ovat olleet tärkeitä toteutuksen kannalta. Lisäksi viitekehys-osassa on otettu huomioon tulevaa lainsäädäntöä arvonlisäverotuksen ja viranomaisilmoitusten suhteen. Yleispätevää ohjetta kaikille pienille osakeyhtiöille ei ole yritetty koota, mutta hyvin todennäköisesti viitekehys-osassa käsitellyt asiat ovat tärkeitä useimmille pienille yrityksille

Pieniin ja keskisuuriin yrityksiin kuuluvaksi lasketaan kaikki alle 250 henkilöä vakituisesti työllistävät yritykset, joilla vuotuinen liikevaihto on alle 50 miljoonaa euroa ja taseen loppusumma on alle 43 miljoonaa euroa. Pk-yritysten joukosta voidaan erotella pienyritysten ryhmä. Siihen kuuluvat yritykset, joilla on vakituista henkilöstöä alle 50 ja vuotuinen liikevaihto ja tase alle 10 miljoonaa euroa. Pk-yritysten ryhmästä voidaan vielä erotella mikroyritykset. Niihin kuuluvat yritykset, joilla on vakituista henkilöstöä alle 10 ja vuotuinen liikevaihto ja tase alle 2 miljoonaa euroa. (Euroopan unionin virallinen lehti L124 2003, 39.)

Pienyrityksellä tarkoitetaan kuitenkin tässä opinnäytetyössä pääasiassa alle 10 henkeä työllistävää yritystä. Pienyhtiöllä tarkoitetaan vastaavan kokoista osakeyhtiötä. Mikroyritys-termiä ei käytetä tässä työssä, koska työn viitekehys- ja raportointi-osassa ei puhuta vain ja ainoastaan mikroyrityksen määritelmään sopivista yrityksistä. Epäselvyyden välttämiseksi termiä pienyritys ei tule liittää tämän opinnäytetyön luvussa 2.2.1 määriteltyyn kirjanpitolain 3 luvun 9 §:n mukaiseen pieneen kirjanpitovelvolliseen.

Tavinsulka Oy on vuonna 1989 perustettu yritys, jonka toimialana on melontaretkien järjestäminen ja tarvittavan kaluston vuokraus ja myynti. Palveluihin kuuluu melontaretkipaketteja, kanoottien ja kajakkien vuokrausta, muiden melontavälineiden vuokrausta ja valmennus- ja konsultaatiopalveluja. Järjestettyihin melontaretkiin kuuluu useita reittejä ja vesistöjä Keski-Suomessa. Yri-

tyksellä on kaksi toimipistettä. Päätoimipiste sijaitsee Tuomiojärven rannalla ja toinen toimipiste Jyväsjärven rannalla Mattilanniemessä hotelli Alban vieressä.

Kalustoomme kuuluu kajakkiyksiköitä ja -kaksikoita sekä kahden ja kolmen hengen intiaanikanootteja. Jopa 80 hengen ryhmiä on ollut vesillä kokoneiden ohjaajiemme opastuksella. Ohjelmistotamme löytyy jokaiselle jotakin, kaipaatpa sitten kevyttä ulkoilua auringon alla taikka vauhdikasta koskimelontaa. Tervetuloa melomaan! (Pavelka 2009.)

1.1 Tutkimusongelma

Tutkimuksen pääongelmana on vastata kysymykseen, mikä onärkevin tapa järjestää kyseessä olevan yrittäjän kirjanpidon ja talousasioiden hoito vuodelle 2008 ja siitä eteenpäin. Tutkimuksen alaongelmia ovat: mitä velvoitteita yrityksellä on lainsäädännön ja muiden normien puolelta ja miten kirjanpito voi toimia johdon apuvälineenä. Tutkimuksen edetessä sen ulkopuolelle rajattiin suunnitelmissa esiin nousseet kannattavuuden laskenta, opas-osion tekeminen yrittäjälle ja kirjanpito-ohjelmistojen vertailu. Vaikka kyseiset seikat on rajattu tämän opinnäytetyön ulkopuolelle, on ne tarkoitus tehdä tulevaisuudessa.

Opinnäytetyö perustuu yrityksen erityispiirteisiin ja toimeksiantajan esille tuomiin ongelmiin ja keskusteluihin, joissa pohdittiin kehittämismahdollisuuksia. Työn johtopäätöksiä ei voida yleistää, koska ne perustuvat yrittäjän ja yrityksen käytettävissä oleviin resursseihin (esimerkiksi tieto, kiinnostus, aika ja raha) ja yrityksen erityispiirteisiin.

1.2 Käytetyt metodit

Tutkimustyyppi on kvalitatiivinen toimintatutkimus eli eräs pääosin laadullisen tutkimuksen suuntaus. Toimintatutkimuksessa tutkija osallistuu kohdeorganisaation toimintaan ja vaikuttaa tutkimuksen lopputulokseen omilla toimillaan. Tutkimuksessa kerättiin tietoa teemahaastatteluilla ja perehtymällä yri-

tyksen kirjanpitoaineistoon ja muihin asiakirjoihin kuten yhtiöjärjestykseen, pöytäkirjoihin ja kaupparekisteriotteeseen.

Laadullisella tutkimuksella pyritään luomaan ratkaisu tiettyyn kohteeseen, jolla on omat ominaispiirteensä. Laadullisessa tutkimuksessa tutkijan pitää tuntea tutkittava kohde erittäin hyvin tai ratkaisut saattavat jäädä pinnallisiksi. Tuloksia ja ideoita pitää tarkastella monesta näkökulmasta, minkä jälkeen tutkija voi vasta saada kokonaisvaltaisen kuvan tutkittavasta kohteesta. Tuloksia ei voida välttämättä yleistää, vaan laadullisen tutkimuksen tarkoitus on luoda ratkaisu ongelmaan tietyissä ulkoisissa olosuhteissa, jotka vaihtelevat kohteesta riippuen. (Tamminen 1993, 154–170.)

1.3 Viitekehys ja raportin rakenne

Tutkimus perustui voimassa olevaan lainsäädäntöön, joka määrittää yrityksen velvollisuudet. Tarkoituksena ei kuitenkaan ollut vain ylittää lain asettamia minimivaatimuksia taloushallinnon hoitamisessa, vaan tuottaa yrittäjälle lisäarvoa talousasioiden hoitamisesta. Siitä syystä myös aiheeseen liittyvä kirjallisuus on tärkeässä roolissa. Sen avulla on voitu luoda laajempia ja perusteltuja ratkaisuja yrittäjän talouhallinnon järjestämiseksi.

Viitekehystä on käytetty ennen kaikkea tutkimuksen tavoitteiden täsmentämisessä ja ohjaamisessa. Tutkimuksen suhde viitekehukseen on soveltaa viitekehystä keinona, joka auttaa tutkimuksen toteuttamisessa ja päämäärien saavuttamisessa.

Tämän opinnäytetyön 2. luku koostuu viitekehyksestä, josta osa on osakeyhtiölle ja kyseessä olevalle yritykselle yleisesti asetettuja säännöksiä ja normeja. Osa viitekehyksestä taas koskee työssä esille nousseita ongelmia ja mahdollisuuksia, kuten kirjanpito-ohjelmistoa. Luvussa 3 on raportoitu tutkimuksen eteneminen, ja luvussa 4 on tutkimuksen yhteenveto. Liitteenä on tutkimuksen aineiston pohjalta kasattu tilinpäätös tilikaudelta 2008. Viitekehystä ja raportointia ei ole käsitelty aikajärjestyksessä, vaan järkevinä asiakokonaisuuksina.

2 PIENEN OSAKEYHTIÖN TALOUSHALLINTO

2.1 Osakeyhtiön yleinen hallinto

Osakeyhtiö on itsenäinen oikeushenkilö, joten sen osakkaat tai hallituksen jäsenet eivät ole henkilökohtaisesti vastuussa yhtiön toimista. Osakeyhtiö soveltuu hyvin niin suurten kuin pientenkin yritysten yritysmuodoksi. Muihin yritysmuotoihin verrattuna osakeyhtiön velvoitteet ovat suuremmat. Osakeyhtiön ylintä päätäntävaltaa käyttää yhtiökokous, joka päättää muun muassa tilintarkastajan valinnasta, tilinpäätöksen vahvistamisesta, osakeannista, tilikauden tuloksen käsittelystä ja hallituksen valitsemisesta. Osakkeenomistajat eivät puutu yhtiön jokapäiväiseen toimintaan vaan vaikuttavat yhtiökokouksen kautta. Osakkeenomistajat eivät voi ottaa yhtiön varoja vapaasti itselleen. Varojen jakamisessa on noudatettava osakeyhtiölain säännöksiä. (Osakeyhtiö 2009.) Pienyrityksen kannalta tärkeitä lainsäädöksiä ovat kirjanpitolainsäädäntö, yhteisölainsäädäntö, tilintarkastuslainsäädäntö ja verolainsäädäntö (Mäkinen 2003, 16).

Osakkeenomistajien lisäksi yhtiöllä on oltava yhtiökokouksessa valittu hallitus, joka päättää osakkeenomistajien kanssa yhtiölle tärkeistä ja kauaskantoisista asioista. Hallitus voi yhtiöjärjestyksen määräyksistä riippuen valita toimitusjohtajan, joka vastaa hallituksen ohjeiden mukaisesti yhtiön päivittäisten asioiden hoitamisesta. Pienissä osakeyhtiöissä omistaja, hallituksen jäsen ja toimitusjohtaja saattavat olla sama henkilö. (Osakeyhtiö 2009.)

Varsinainen yhtiökokous on pidettävä kuuden kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä. Varsinaisessa yhtiökokouksessa on käytävä läpi tilinpäätöksen vahvistaminen, taseen osoittaman voiton käsittely, vastuuvapauden myöntäminen hallituksen jäsenille ja muille tilivelvollisille ja muut yhtiöjärjestyksen määräämät asiat. Osakkeenomistajien päätökset on kirjattava, päivittävä, numeroitava ja allekirjoitettava. Yhtiökokouksen valitseman hallituksen kokouksista on pidettävä pöytäkirjoja, jotka on numeroitava ja säilytettävä luotettavalla tavalla. Jos yhtiöjärjestyksessä ei toisin mainita, hallituksen kokous on pää-

tösvaltainen, kun paikalla on yli puolet hallituksen jäsenistä. (L 21.7.2006/624 5 luku 1–3 §, 6 luku 3 ja 6 §.)

Osakeyhtiön perustamiseksi on laadittava osakeyhtiölain mukaan perustamissopimus. Osakeyhtiötä perustettaessa yhtiöstä tulee itsenäinen oikeustoimihenkilö perustamisen yhteydessä tehtävällä rekisteröinnillä kaupparekisteriin. Osakeyhtiön on tehtävä muutosilmoitus, mikäli kaupparekisterin tiedot ovat muuttuneet vaikkapa toimialan osalta. Muutosilmoituksen laiminlyönnistä voi joutua vahingonkorvausvastuuseen. Yhtiöjärjestyksen muutos ja osakepääoman korottaminen tulevat voimaan vasta, kun ne on merkitty kaupparekisteriin. (Osakeyhtiö 2008.)

Osakeyhtiölain (L 21.7.2006/624 2 luku 2–3 §) mukaan yhtiöllä on oltava yhtiöjärjestys, joka toimitetaan perustamissopimuksen yhteydessä. Perustamissopimuksen ja yhtiöjärjestyksen sisällöistä on määrätty osakeyhtiölain 2. luvussa tietyt vähimmäisvaatimukset. Lain mukaan yhtiöjärjestyksen vähimmäistietoihin kuuluvat: yhtiön toiminimi, kotipaikkana oleva Suomen kunta ja toimiala.

Osakeyhtiössä on pidettävä osakkeenomistajista osakeyhtiölain (L 21.7.2006/624 3 luku 15 §) mukaan ajantasaista osakasluetteloa, jossa on oltava osakkeenomistajan nimi, osoite ja kunkin osakkeenomistajan osakkeiden lukumäärä osakelajeittain.

2.2 Kirjanpito

2.2.1 Juokseva kirjanpito

Juoksevan kirjanpidon tulee perustua päivättyihin ja numeroituihin tositteisiin. Myyntitositteelta vaaditaan lisäksi tieto, mitä on myyty ja kenelle. Ostotositteelta puolestaan tulee ilmetä, mitä on ostettu ja keneltä. Myös luovutuksen ajankohta pitää pystyä selvittämään tositteesta, liitteestä tai muilla keinoin. Yksittäisten tositteiden yhteys peruskirjanpitoon, pääkirjaan, taseeseen ja tuloslaskelmaan on voitava osoittaa vaikeuksitta. Liiketahtumat on kirjattava aika-

järjestyksessä (peruskirjanpito) ja asiajärjestyksessä (pääkirjanpito). (L 30.12.1997/1336 2 luku 4, 5 ja 6 §.)

Kirjanpito on suoritettava suoriteperusteisesti, jolloin kirjaamisperusteena toimii tuotannontekijän vastaanottaminen tai suoritteen luovuttaminen. Kirjanpito-laissa määritellään kuitenkin poikkeuksia, kuten osatuloutukset, vapaaehtoiset varaukset ja tulevaisuudessa tapahtuvien menojen kirjaamiset. Tilikauden aikana kirjanpitoa voidaan suorittaa myös maksuperusteisesti, mutta tilinpäätöksessä on siirryttävä suoriteperusteisuuteen. Maksuperusteista kirjanpitoa noudatettaessa ostovelat ja myyntisaamiset on kuitenkin pystyttävä selvittämään tarvittaessa. (L 30.12.1997/1336 2 luku 3 §, 4 luku 6 §, 5 luku 13 §.)

Pienillä kirjanpitovelvollisilla on kevennettyjä vaatimuksia muun muassa kirjanpidon ja tilinpäätöksen laatimisessa (Lindfors 2009). Osakeyhtiö luetaan pieneksi kirjanpitovelvolliseksi, mikäli seuraavista edellytyksistä täyttyy enintään yksi:

- 1) liikevaihto tai sitä vastaava tuotto 7 300 000 euroa
- 2) taseen loppusumma 3 650 000 euroa
- 3) palveluksessa keskimäärin 50 henkilöä. (L 30.12.1997/1336 3 luku 9 §.)

Kirjanpitoon vaikuttavaa lainsäädäntöä ovat kirjanpitoasetuksen (A 30.12.1997/1339) ja kirjanpilain (L 30.12.1997/1336) lisäksi muun muassa kauppa- ja teollisuusministeriön päätökset, kuten Kauppa- ja teollisuusministeriön päätös kirjanpidossa käytettävistä menetelmistä (47/1998). Kirjanpidon kannalta tärkeässä osassa ovat myös kirjanpiloutakunnan säädösten soveltamisesta antamat yleisohjeet, lausunnot ja poikkeusluvut. Kirjanpiloutakunnan julkaisut löytyvät työ- ja elinkeinoministeriön verkkosivuilta. (Kirjanpito 2008.)

Poistot

Taseen pysyviin vastaaviin aktivoitu aineellinen omaisuus on kirjattava kuluksi ennalta laaditun suunnitelman mukaisina poistoina. Pysyviksi vastaaviksi luetaan erät, joiden tarkoitus on tuottaa tuloa jatkuvasti useana tilikautena. Myös

aineettomiin oikeuksiin kuuluvien vastikkeellisesti hankittujen toimilupien, patenttien, lisenssien, tavaramerkkien ja vastaavien oikeuksien ja varojen hankintameno aktivoidaan ja kirjataan kuluksi ennalta laaditun suunnitelman mukaan. (L 30.12.1997/1336 4 luku 3 §, 5 luku 5, 5a §.)

Pysyviin vastaaviin kuuluvista aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä voidaan tehdä poistot tilinpäätöksen yhteydessä tai kuukausittain juoksevan kirjanpidon yhteydessä. Kirjanpidon 3 luvun 9 §:n mukainen pieni kirjanpitovelvollinen voi käyttää elinkeinoverolain mukaisia enimmäispoistoja. Poistot voidaan tehdä ryhmäkohtaisesti eli tekemällä poistoprosentin mukainen menojäännöspoisto koneista ja kalustosta. Hyödykkeen myynti käsitellään vähennyksenä koneista ja kalustosta. Mikäli myyntihinta on suurempi kuin koneiden ja kaluston arvo, se kirjataan ylittävältä osalta liiketoiminnan muihin tuottoihin. Pienen kirjanpitovelvollisen ei kuitenkaan ole pakko tehdä poistoja ryhmäkohtaisesti, vaan poistot voidaan myös tehdä hyödykekohtaisesti. Hyödykekohtaisessa poistosuunnitelmassa hyödykkeen myyntihinta vähennetään hyödykkeen jäljellä olevasta jäännösarvosta. Mikäli myyntihinta on suurempi kuin jäännösarvo, se kirjataan ylittävältä osalta liiketoiminnan muihin tuottoihin. Pieni kirjanpitovelvollinen voi tehdä hyödykkeen käyttöönottovuodelta koko tilikauden normaalin poiston. (Lindfors 2009.)

Kassaa koskevat kirjaukset

Kirjanpidon 2 luvun mukaan käteisellä rahalla tapahtuvat maksut on kirjattava päiväkohtaisesti ja viipymättä, kun taas muut tapahtumat voidaan kirjata kuukausikohtaisesti (tai muulla vastaavalla tavalla) neljän kuukauden kuluessa. (L 30.12.1997/1336 2 luku 4 §). Kirjanpidon erilläänpitotehtävän mukaan kirjanpidon on pystyttävä erittelemään yritykselle kuuluvat varat omistajan varoista. Pienissä yrityksissä kassakirjanpito onkin usein ongelmallista, koska omistajan ja yrityksen välillä tulee runsaasti rahoitukseen liittyviä tapahtumia. Ristiriita yrityksen ja omistajan varojen välillä huomataan usein vasta siinä vaiheessa, kun yritys menee konkurssiin ja kassassa onkin vähemmän rahaa kuin kirjanpidon mukaan tulisi olla. (Leppiniemi & Leppiniemi 1997, 60–62.)

Negatiivinen kassatilin saldo kertoo, että kirjanpitolakia ei ole tältä osin täysin noudatettu. Kassatapahtumia ei ole silloin kirjattu viipymättä ja päiväkohtaisesti. Kirjanpitolakia noudatettaessa kassan saldo ei voi pidemmällä aikavälillä olla negatiivinen, mutta päivän sisällä saldo saattaa olla negatiivinen kirjausjärjestyksestä johtuen. Negatiivinen kassan saldo on kirjanpitolautakunnan lausunnossa (1991/1136) todettu erityisen vakavaksi hyvän kirjanpitotavan vastaisuudeksi. (Mts. 62–63.)

2.2.2 Tilinpäätös

Osakeyhtiön tilinpäätöksestä selviävät muun muassa tulos ja yhtiön varallisuusasema. Tilinpäätös koostuu tuloslaskelmasta, taseesta, rahoituslaskelmasta (ei pakollinen pienillä yhtiöillä) ja liitetiedoista. Tase-erittelyt on lain mukaan myös laadittava, mutta ne eivät kuulu julkiseen tilinpäätöksen osaan. Toimintakertomus on erillinen asiakirja, joka tulee laatia. Tilinpäätös on osa tasekirjaa, joka sisältää tilinpäätöksen lisäksi luettelon käytetyistä kirjanpitokirjoista ja tositteiden lajeista ja tiedot kirjanpitoaineiston säilyttämisestä. Tasekirjan ulkoasulla on myös vaatimuksia; siitä on löydyttävä muun muassa yhtiön nimi, y-tunnus, osoite ja sivunumerointi. (Kirjanpidon ABC 2007; L 30.12.1997/1336 3 luku 8 §.)

Tilinpäätös on laadittava neljän kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä suoriteperusteisesti, jonka mukaan tilikaudelle kohdistuvat kulut määräytyvät hyödykkeen luovutuspäivän mukaan, ei maksupäivän mukaan. Pienille yhtiöille tilinpäätöksen laatimiseen on annettu kevennyksiä. Esimerkiksi rahoituslaskelma ja erillinen toimintakertomus voidaan jättää laatimatta, jos yhtiö luetaan kirjanpitolain 3 luvun 9 §:n mukaiseksi pieneksi kirjanpitovelvolliseksi. (Kirjanpidon ABC 2007.)

Kirjanpitolain 3 luvun 9 §:n perusteella pieniksi kirjanpitovelvollisiksi lasketavilla yhtiöillä on oikeus laatia lyhennetty tase. Lyhennetyn taseen malli on määritelty kirjanpitoasetuksen 7 §:ssä. Kirjanpitoasetuksen 1–2 §:n mukaan

yhtiöllä on oikeus esittää tuloslaskelma lyhyemmässä muodossa, mikäli enintään yksi rajoista ylittyy:

- 1) liikevaihto tai sitä vastaava tuotto 3 400 000 euroa
- 2) taseen loppusumma 1 700 000 euroa
- 3) palveluksessa keskimäärin 25 henkilöä. (A 30.12.1997/1339 1, 2, 7 §.)

Tilinpäätöksen liitetietojen tulee antaa oikea ja riittävä kuva yrityksen toiminnasta. Liitetietojen laatimisessa pieni kirjanpitovelvollinen saa huojennuksia. Liitetietojen sisällöstä määrätään tarkemmin kirjanpitoasetuksessa. (A 30.12.1997/1339 2 luku 2–10 §, 4 luku 1–4 §). Lisäksi osakeyhtiön liitetiedoista määrätään erikseen osakeyhtiölain 6. ja 11. luvuissa (L 21.7.2006/624 6 luku ja 11 luku 6–8 §).

Tilinpäätöksen julkaiseminen

Osakeyhtiön (lukuun ottamatta asunto-osakeyhtiöitä) tilinpäätös on julkinen. Osakeyhtiöt ovat velvollisia toimittamaan tilinpäätöksensä rekisteröitäväksi Patentti- ja rekisterihallituksen kautta kaupparekisteriin. Osakeyhtiön on kahden kuukauden kuluessa tuloslaskelman ja taseen vahvistamisesta ilmoitettava tilinpäätöksensä rekisteröitäväksi. Ilmoitettavia asiakirjoja ovat:

- tase, tuloslaskelma ja liitetiedot
- toimintakertomus, ellei tietoja ole ilmoitettu osana liitetietoja
- tilintarkastuskertomus, mikäli tilit on tarkastettu
- ilmoitus tilinpäätöksen vahvistamisesta ja sen päivämäärästä ja tiedot yhtiön voittoa koskevasta yhtiökokouksen päätöksestä
- Lisäksi laajamuotoista toimintaa harjoittavat yhtiöt, konserniyhtiöt ja julkiset yhtiöt ovat velvollisia toimittamaan mahdollisesti lisätietoja, kuten konsernitalinpäätöksen, toimintakertomuksen ja rahoituslaskelman.
(Osakeyhtiön tilinpäätösilmoitus 2009.)

Sähköistä veroilmoitusta käyttävät osakeyhtiöt voivat liittää vuonna 2009 päättyneiden tilikausien osalta kaikki julkistettavat tilinpäätösasiakirjat osaksi veroilmoitusta. Tarkempia ohjeita liitetietojen ja muiden asiakirjojen toimittami-

seen sähköisesti löytyy verohallinnon sivuilta. (Julkistettava tilinpäätös helposti sähköisen veroilmoituksen kautta 2009.)

Mikäli osakeyhtiö (muu kuin asunto-osakeyhtiö) ei toimita veroilmoitusta sähköisesti, se on velvollinen toimittamaan erikseen kaupparekisteriin tilinpäätöksen liitetiedot, mahdollisen konsernitilinpäätöksen ja yhtiökokouksen päätöksen tilikauden tuloksen käsittelystä. (Mt.)

2.2.3 Kirjanpito-ohjelmisto

Kirjanpitolain 1. luvun 1 §:n mukaan määritellään kirjanpitovelvollisuus, ja osakeyhtiöt kuuluvat tämän määrittelyn piiriin. Pienyrityksen kirjanpito voidaan lainsäädännön ja muiden normien puolesta hoitaa vaikkapa yksinkertaista tilivihkoa käyttäen tai sähköisesti tietokoneella. Lainsäädännön mukaan mitään pakkoa ei ole käyttää sähköistä järjestelmää. Tietokoneella kirjanpitoa tehtäessä edut ovat kuitenkin niin suuret, että tämän tutkimuksen aikana ei nähty mitään syytä olla käyttämättä tietokonetta kirjanpidon apuna. Tässä luvussa käsitellään järkevät vaihtoehdot suorittaa pienyrityksen kirjanpito.

Pienyrityksillä kirjanpito-ohjelmisto on yleensä käytössä, joko tilitoimiston kautta tai asennettuna yrityksen tietokoneelle tai palvelimelle. Yrityksen tietokoneelle asennettu ohjelmisto tulee kyseeseen pienissä yrityksissä, joissa kirjanpitoa ei tarvitse tehdä usealta tietokoneelta. Palvelimelle asennettua ohjelmaa voidaan taas käyttää useilta tietokoneilta. Näin ollen ohjelmien asennuksia ei tarvitse tehdä kaikille työasemille erikseen, vaan ohjelmia voidaan käyttää suoraan palvelimelta. Palvelimen käyttö on perusteltua lähinnä useamman työpisteen tapauksissa, ja aivan pienille yrityksille se ei sovellu. (Lahti & Salminen 2007, 33–40.)

Vaihtoehtoisesti ohjelmisto voi olla niin sanottuna ASP-palveluna (application service provider), jolloin yritys ei omista ohjelmistoa vaan käyttää sitä suoraan palveluntarjoajan palvelimelta. ASP-palvelun ideana on tarjota puitteet (ohjelmistolisenssit, koulutuksen, palvelimet ja muun infrastruktuurin) suurelle määrälle käyttäjiä. ASP-palvelun tarkoituksena on saada volyymietu, ja näin ollen

tarjota palveluja edullisemmin. Yksittäisen yrityksen saattaa olla liian kallista ostaa erillistä ohjelmistoa omaan yritykseen, mutta ASP-palvelun kautta tietyn komponentin hankkiminen voi olla edullista. ASP-palveluiden määrä on lisääntynyt nopeasti, mikä on seurausta muun muassa joustavuudesta, edullisuudesta ja käytön ja käyttöönoton helppoudesta. Suuremmilla yrityksillä on käytössään usein monia järjestelmiä, joista osa saattaa olla yrityksen omistuksessa ja osa ASP-palveluina. (Mts. 40–44.)

Ronkaisen tutkimuksessa esitellyssä Ylä-Jääskin (2004, 44) teoksessa kerrotaan, että suosituimpia ASP-palveluita ovat sähköposti ja web-hotellipalvelut, joissa yritys siirtää esimerkiksi omat sähköpostipalvelimensa tai kotisivut palveluntarjoajan palvelimille. ASP-palveluiden määrä on hyvin suuri; jopa taulukkolaskenta- ja tekstinkäsittelyohjelmia voidaan käyttää ASP-palveluna. (Ronkainen 2008, 12.)

Ronkaisen tutkimuksessa on viitattu Kallialan ja Kaskelan (2005) työhön, jonka mukaan ohjelmistohankintaa varten on tehtävä tarkka tarvekartoitus. Tarvekartoituksen pohjalta etsitään ohjelmistojen toimittajat. Toimittajien lukumäärää karsitaan tarvekartoituksen kautta. Aluksi valitaan noin 15 toimittajaa, joista jätetään esivalinnan jälkeen jäljelle 3 - 6. Heihin otetaan yhteyttä, ja heille lähetetään varsinainen tarjouspyyntö. Tarjouspyyntö aloitetaan yleiskuvauksella yrityksen tilasta ja siitä, mitä hankinnalla halutaan saavuttaa. Seuraavaksi esitetään järjestelmävaatimukset, tarjouksen aikataulu ja sopimusehdot. Tarjouksessa on syytä olla tietoa mieluummin enemmän kuin liian vähän. Siihen voidaan liittää yrityksen tarkemmat tiedot esimerkiksi henkilöstömäärästä ja liikevaihdosta liitteeksi. Hyvä tarjouspyyntö on tarkka ja täsmällinen. (Ronkainen 2008, 12–17.)

2.3 Tilintarkastus

Uuden tilintarkastuslain (L 13.4.2007/459) mukaan pieneen osakeyhtiöön voidaan valita HTM- tai KHT-tilintarkastaja tai HTM- tai KHT-yhteisö. Tilintarkastus käsittää osakeyhtiön tilikauden kirjanpidon, tilinpäätöksen, toimintakerto-

muksen (jos sellainen on laadittu) ja hallinnon tarkastuksen. Uuden tilintarkastuslain mukaan maallikkoa ei voida valita osakeyhtiön tilintarkastajaksi. Siirtymäsäännösten mukaan kuitenkin ennen lain voimaantuloa perustetut yritykset voivat valita maallikotarkastajan ennen siirtymäajan loppua 31.12.2011 päättyville tilikausille. Osakeyhtiössä on valittava tilintarkastaja, jos yhtiöjärjestys niin määrää tai jos edeltävänä tilikautena kaksi tai useampi laissa mainituista ehdoista täyttyy:

1. Taseen loppusumma ylittää 100 000 euroa.
 2. Liikevaihto ylittää 200 000 euroa.
 3. Yhtiöllä on palveluksessaan keskimäärin yli 3 henkilöä.
- (L 13.4.2007/459 1, 2, 3 luku.)

Yhtiön on valittava KHT-tilintarkastaja, jos se on julkisen kaupankäynnin kohteena, tai jos edellisellä tilikaudella kaksi tai useampi seuraavista edellytyksistä täyttyy:

1. Taseen loppusumma ylittää 25 milj. euroa.
 2. Liikevaihto tai sitä vastaava tuotto ylittää 50 milj. euroa.
 3. Yhteisön tai säätiön palveluksessa on keskimäärin yli 300 henkilöä.
- (L 13.4.2007/459 5 §.)

Aivan pienimpien yhtiöiden tilintarkastuspakko on siis poistumassa. Tilintarkastuksen vaikutuksia kyseessä oleville yhtiöille ja niiden sidosryhmille on tutkittu jonkin verran. Varmaa tietoa ei kuitenkaan vielä ole siitä, kuinka monet yhtiöistä jättävät tilintarkastuksen kokonaan tekemättä siirtymäkauden loputtua. Kovanen (2008, 78) tutkimuksen mukaan tilintarkastusvelvollisuuden ulkopuolelle jäävien pienten yritysten tilintarkastuksesta on kuitenkin yritykselle ja sidosryhmille useita hyötyjä, joita voivat olla konsultaation saaminen, konsultaatiokustannuksissa säästäminen, taloudellisen informaation laadun ja luotettavuuden parantuminen, työtehtävien delegoinnin lisääntyessä valvonnan arvioimisen parantuminen, rahoituksen saamisen helpottuminen ja rahoituksen kustannusten aleneminen.

Kovasen (2008, 78 - 80) tutkimuksessa pienyhtiöissä, joissa johto ja omistajuus eivät olleet erkaantuneet, epäiltiin tilintarkastuksen tuomaa lisäarvoa suhteessa sen hintaan. Ongelmiksi havaittiin etäinen suhde tilintarkastajiin, konsultaation vähäisyys ja sen suuntautuminen väriin osa-alueisiin. Pienyhtiöt arvioivat saavansa yleisesti parempaa konsultointia tilitoimistoltaan. Tutkimuksen mukaan yrityksistä, joiden ei ole valittava tilintarkastajaa, 31,5 % ei aio valita tilintarkastajaa tulevaisuudessa, 39,8 % saattaa mahdollisesti valita tilintarkastajan ja 28,7 % aikoo valita tilintarkastajan. (Kovanen 2008, 78–80.)

Pienyrityksessä tilintarkastajan neuvontarooli korostuu valvontaroolin sijaan. Omistajayrittäjä tarvitsee enemmän neuvoja kirjanpidossa, verotuksessa ja oikeudellisissa kysymyksissä kuin suuret yritykset. Omistajalle tilintarkastus tuottaa hyötyä ainoastaan neuvojen myötä (vrt. Kovanen 2008, 78–80). Tilintarkastajalla on myös suurempi omistajan luottamushenkilörooli kuin suurissa yrityksissä. (Horsmanheimo & Steiner 2002, 327.)

Tilintarkastuksen tulisi olla tehokasta suhteessa siitä aiheutuneisiin kustannuksiin, koska pienyritykset eivät ole yleensä valmiita maksamaan korkeita palkkioita, varsinkaan kun tilintarkastus ei ole kaikille pienyrityksille pakollista. Tilitoimistoa käytetään paljon konsultoinnissa, mutta kaikilla pienyrityksillä ei ole tilitoimistoa, jolloin kirjanpito ja veroasioiden neuvontaa sysätään enemmän tilintarkastajalle ja odotukset tilintarkastuksen suhteen nousevat. (Mts. 327–328.)

2.4 Verotus

2.4.1 Verosuunnittelu ja osakeyhtiön varojen jakaminen

Pienyrityksissä verotus voi jäädä helposti vaille huomiota, jolloin pienet virheet saattavat aiheuttaa isoja ongelmia. Verotus suunnitellaan yleensä vuosittain ennen tilinpäätöstä, jolloin katsotaan, kuinka paljon rahaa on nostettavissa yrityksestä ja kuinka suurta voittoa halutaan näyttää. Jos rahaa halutaan jättää yritykseen, näytetään voittoa yleensä mahdollisimman vähän. Ns. tilinpäätöshankinnat ovatkin yleisiä pienyrityksissä, jolloin ennen tilikauden vaihtumis-

ta ostetaan hyödykkeitä. Tällöin on syytä varmistaa, että esimerkiksi käyttö-omaisuus on otettu käyttöön ennen tilikauden vaihtumista. Toisaalta, jos rahaa halutaan nostaa yrityksestä, on voittoa usein näytettävä enemmän. (Karjalainen 2002, 128–130.)

Lyhytaikainen verosuunnittelu voi johtaa helposti kannattamattomiin hankintoihin ja ratkaisuihin, jotka lopulta maksavat yritykselle enemmän kuin mitä veroina säästetään. Tilitoimistot antavat vaihtelevasti ohjeita pitkän tähtäimen verosuunnittelussa. (Karjalainen 2002, 128–130.)

Pitkän tähtäimen verosuunnittelu on aina kannattavaa tehdä. Sen toteuttamisessa vaaditaan kuitenkin ammattitaitoa, aikaa, visioita, tavoitteiden asettamista, toteuttamista, seuranta ja korjaamista. Ongelmia on tarkasteltava useasta näkökulmasta ja useamman vuoden aikajänteellä. Yhden verovuoden tarkastelu ei riitä pitkäaikaisten suunnitelmien pohjaksi. Verotuksen lyhytaikainen tarkastelu luo lyhytaikaisia ratkaisuja, mikä sinällään on jo kuitenkin hyvä asia pidempiaikaisia suunnitelmia silmällä pitäen. Verosuunnitteluun kuuluu muun muassa itse tehty verotarkastus useammalta vuodelta, omistusjärjestelyt, tulovirtojen ohjaus, tulojen jaksotus ja ajoitus, arvonlisäverotus ja luontoisedut. (Rissanen 2004, 60–69.)

Hyvällä verosuunnittelulla vältetään riskejä ja saadaan myös muita sivullisia hyötyjä. Tasaista tulosta tekevän yrityksen maine on parempi, jolloin esimerkiksi yrityksen myynti ja lainansaanti helpottuvat. Voiton siirtäminen eteenpäin tuleville vuosille saattaa olla myös tavoitteena. Tähän parhaita keinoja ovat laskutuksen ja toimitusten siirtäminen tilikauden yli, arvonalennusten kirjaaminen ja mahdollisten menovarausten tekeminen. Käyttöomaisuushankintojen tekemistä ja lisävakuutusten ottamista kannattaa harkita tarkoin, sillä ne saattavat aiheuttaa enemmän vahinkoa pitkällä tähtäimellä. Varojen sitominen pitkälle tulevaisuuteen sisältää aina riskejä. (Rissanen 2004, 67–69.)

Osakeyhtiötä verotetaan itsenäisesti erillään osakkaiden henkilöverotuksesta. Osakeyhtiön tuottama tulos on yhtiön tuloa eikä suoraan vaikuta osakkaiden

verotukseen. Jos osakeyhtiöllä on verotuksessa vahvistettuja tappioita, niitä voidaan vähentää 10 vuoden ajan vahvistetuista veronalaisista tuloista. Tällä hetkellä osakeyhtiön veroprosentti on 26. Verohallinto tilittää yhteisön tuloveron edelleen valtiolle, kunnille sekä seurakunnille. (Uuden yrittäjän vero-opas 2007, 37.)

Osakas voi nostaa kolmella tapaa yhtiön varoja itselleen: palkkana, osinkona tai lainana. Palkan ja luontoisetujen ovat oltava kuitenkin suhteessa tehdyn työn määrään. Kohtuullista suurempien etuuksien antaminen osakkaalle voidaan katsoa peiteltyksi osingonjaoksi. Peiteltynä osingonjakona voidaan pitää olennaisesti poikkeavaa hinnoittelua osakkaan tai tämän omaisen hyväksi. Esimerkiksi luontoisetujen kirjaamatta jättäminen palkanmaksun yhteydessä voidaan katsoa peiteltyksi osingonjaoksi. Myös yhtiön omaisuuden myyminen osakkaalle olennaisen alhaiseen hintaan voidaan pitää peiteltynä osingonjakona. Jos annettu etuus katsotaan peiteltyksi osingoksi, lasketaan siitä 70 % ansiotuloksi ja 30 % verottomaksi tuloksi. (Uuden yrittäjän vero-opas 2007, 37–39.)

Osakeyhtiössä tulisi pyrkiä tasaiseen osingonjakopolitiikkaan. Muun muassa velkojien suojaksi säädetyt osingonjakosäännökset haittaavat verosuunnittelua, mikäli yhtiön oma pääoma on heikko. Osakeyhtiön verosuunnittelussa negatiivinen oma pääoma ei kuitenkaan vaikuta yhtä haitallisesti kuin henkilöyhtiön. (Rissanen 2004, 10 - 30.) Yhtiön varoja ei saa jakaa, jos jaosta päätettäessä tiedetään tai pitäisi tietää yhtiön olevan maksukyvytön tai jaon aiheuttavan maksukyvyttömyyden. Osakeyhtiön hallituksen on tehtävä välittömästi rekisteri-ilmoitus, mikäli se havaitsee, että yhtiön pääoma on negatiivinen. Varojen jakamisen on perustuttava viimeksi vahvistettuun tilinpäätökseen, jonka perusteella on arvioitava, onko yhtiöllä jakokelpoisia varoja, ja voidaanko jako suorittaa lain edellyttämän maksukykyisyydestin pohjalta. (L 21.7.2006/624 12 luku 2 §, 20 luku 23 §.)

Osakeyhtiön on jätettävä vuosi-ilmoitus maksetuista osingoista maksuvuotta seuraavan tammikuun loppuun mennessä (Vuosi-ilmoitus maksetuista osingoista 2008).

Henkilöverotuksessa osinkoa verotetaan eri tavoin riippuen siitä, onko osinko saatu pörssiyhtiöstä vai muusta listaamattomasta osakeyhtiöstä. Listaamattomasta yhtiöstä saadun osingon verotus riippuu siitä, jaetaanko osinkona enemmän vai vähemmän kuin 9 % osakkeen matemaattisesta arvosta. Jos osinkona jaetaan vähemmän kuin 9 %, osinko on 90 000 euroon asti verovaipata tuloa ja 90 000 euron ylittävältä osalta osittain veronalaista pääomatuloa. Jos osinkoa jaetaan enemmän kuin 9 % osakkeen matemaattisesta arvosta, 9 % ylittävä osa verotetaan osittain ansiotulona. (Osinkotulojen verotus 2009. 2009, 1.)

Osakkeiden matemaattinen arvo saadaan, kun yhtiön tarkistettu nettovarallisuus on jaettu yhtiön ulkona olevien osakkeiden määrällä. Matemaattisen arvon laskemiseen tarvittava nettovarallisuus puolestaan saadaan vähentämällä yhtiön varoista velat. Tarkempaa tietoa nettovarallisuuden laskennasta löytyy laista varojen arvostamisesta verotuksessa (22.12.2005/1142). (Osinkotulojen verotus 2008.)

2.4.1 Arvonlisäverotus

Arvonlisävero on välillinen vero, joka kohdistuu tavaroiden tai palveluiden loppukäyttäjään. Arvonlisävero kohdistuu jokaiseen vaihdannan tasoon, eli arvonlisäveroa maksetaan erikseen jokaisesta vaihdannasta. Arvonlisäveron vähennysoikeuden ansiosta yritykset saavat vähentää ostamistaan palveluista ja tavaroista maksamansa veron, joten vero sisältyy loppuhintaan vain kerran. (Nyrhinen & Äärilä 2005, 25–27.)

Ulkomaankaupan eli viennin ja maahantuonnin osalta arvonlisävero kohdistuu myös yleensä loppukäyttäjään, jolloin arvonlisävero tilitetään valtiolle tuotteen tai palvelun lopullisen käytön perusteella. Tuonnin osalta arvonlisävero määrätään tullin yhteydessä. Maksuvelvollisuus on tavaran haltijalla, eli sillä, joka tekee tulli-ilmoituksen tai jonka nimissä se tehdään. (Mts. 25–27.)

Arvonlisäverolain (L 30.12.1993/1501 2 luku 3 §) mukaan myyjä ei ole verovelvollinen, jos tilikauden liikevaihto on alle 8 500 euroa, mutta voi halutesaan kuitenkin hakeutua verovelvolliseksi omalla ilmoituksellaan.

Arvonlisäverolaissa (L 30.12.1993/1501 2 luku 3 §) on määrätty pakolliset laskumerkinnät. Ilman seuraavia merkintöjä arvonlisäveroa ei voida vähentää ostetuista tavaroista tai palveluista:

- laskun antamispäivä ja laskun yksilöivä juokseva tunniste
- myyjän arvonlisäverotunniste (Y-tunnus)
- ostajan arvonlisäverotunniste käännetyn verovelvollisuuden tilanteissa yhteisökaupassa
- myyjän ja ostajan nimi ja osoite
- tavaroiden määrä ja luonne ja palvelujen laajuus ja luonne
- tavaroiden toimituspäivä, palvelujen suorituspäivä tai ennakkomaksun maksupäivä
- veron peruste verokannoittain ja yksikköhinta ilman veroa ja hyvitykset ja alennukset (jos eivät yksikkö hinnassa)
- verokanta ja suoritettavan veron määrä
- verottomuuden tai käännetyn verovelvollisuuden peruste
- *(tiedot uusista kuljetusvälineistä, maininta käytettyjen tavaroiden sekä taide-, antiikki- ja keräilyesineiden tai matkatoimistojen marginaaliverotusmenettelystä, merkintä verollisen sijoituskullan myynnistä tai viittaus aikaisempaan laskuun, mikäli kyseessä on muutoslasku.)* Sulkeissa olevat ilmoitetaan vain tarvittaessa.

Arvonlisäverolaissa on määritelty myös kevennetyt laskumerkinnät esimerkiksi, kun laskun loppusumma (verollinen) on alle 1 000 euroa, myynti on suunnattu pääasiassa yksityishenkilöille, tai kun kyse on tarjoilupalvelusta.

Kevennetyt laskumerkinnät käytettäessä laskulla on oltava vain:

- myyjän nimi ja y-tunnus
- laskun päiväys
- myytyjen tavaroiden määrä ja luonne sekä palvelujen luonne

- suoritettavan veron määrä verokannoittain tai veron peruste verokannoittain. (Laskua koskevat vaatimukset arvonlisäverotuksessa 2004.)

Arvonlisäverotus EU-tavarakaupassa

Yhteisökaupalla tarkoitetaan verovelvollisen tavaroiden ostamista ja myymistä EU:n jäsenmaasta toiseen. Niihin sovelletaan yhteisömyyntiä ja yhteisöhankintaa koskevia säännöksiä. Joissain tapauksissa myös tavaran siirrot ovat yhteisökauppaa. On syytä huomioda, että yhteisökaupan säännökset koskevat vain EU:n sisäistä tavarakauppaa, ei palvelukauppaa. Palveluiden verotusmaa määräytyy myyntimaasäännösten perusteella. Niihin ei sovelleta yhteisökaupan säännöksiä. EU:n ulkopuolelle kohdistuvat ostot ja myynnit puolestaan käsitellään vientinä ja tuontina. (Arvonlisäverotus EU-tavarakaupassa. 2007, 2.)

Arvonlisäverolain (L 30.12.1993/1501 3 luku 17 §) mukaan ”tavaralla tarkoitetaan aineellista esinettä sekä sähköä, kaasua, lämpöä, kylmyyttä ja muuta niihin verrattavaa energiahyödykettä. Palvelulla tarkoitetaan kaikkea muuta, mitä voidaan myydä liiketoiminnan muodossa.”

Yritysten välinen EU-tavarakauppa toimii pääsääntöisesti määränpääperiaatteella. Toisessa EU-maassa arvonlisäverovelvolliseksi rekisteröitynyt ostaja tilittää arvonlisäveron verottajalle, ei myyjä. Yhteisömyynti on verotonta, mikäli ostaja on verovelvollinen tekemästään yhteisöhankinnasta. Näin ollen veroton yhteisökauppa ei koske myyntiä kuluttajille. Yhteisömyynti on verotonta, mutta myyjän on lisäksi varmistuttava ostajan verovelvollisuudesta ja merkitä laskulle oma sekä ostajan alv-numero. Tavara on myös kuljetettava toisesta jäsenmaasta toiseen, että se voitaisiin katsoa yhteisömyynniksi. Laskulle merkitään yleisesti ”VAT 0 % intra-community supply”, mikä selventää, että kyseessä on veroton yhteisömyynti. Alv-numero muodostetaan yhtiön y-tunnuksen eteen lisättävästä maatunnuksesta ja poistamalla väliviiva y-tunnuksesta. Esimerkiksi y-tunnuksen 012345-6 omaavan suomalaisen yhtiön alv-numero on FI0123456. Toisessa EU-maassa toimivan osapuolen alv-numeron voimassa-

olon voi tarkistaa verohallitukselta esimerkiksi puhelimitse ja sähköpostitse. (Arvonlisäverotus EU-tavarakaupassa 2007, 3–6 ja 26.)

Verovelvollisen yhtiön on annettava yhteenvetoilmoitus yhteisömyynneistään kotikunnan mukaiseen verovirastoon vuosineljänneksittäin, mikäli yhtiöllä on ollut yhteisömyyntiä kyseisellä jaksolla. Yhteenvetoilmoitusta ei anneta yhteisöhankinnoista. Niitä ei myöskään merkitä yhteenvetoilmoitukseen millään tapaa. Yhteenvetoilmoituksen voi jättää sähköisesti Tyvi-palvelun kautta. (Mts. 4–5.) Yhteisömyynntejä koskeva yhteenvetoilmoitus on annettava 1.1.2010 alkaen kuukausittain, asiakaskohtaisesti ja alv tunnisteet mainiten. Tarkoituksena on seurata EU-kauppaa entistä tarkemmin. Toisaalta taas seurauksena on byrokratian lisääntyminen. (Varjo 2009.)

Yhteisöhankinta ilmoitetaan vuonna 2009 valvontailmoituksella seuraavasti:

- Yhteisöhankintojen yhteismäärä euroina kohdassa 211
- Suoritettavan veron yhteismäärä kohdassa 205
- Mikäli veron saa vähentää, sisällytetään se kohtaan 206

Yhteisömyynti ilmoitetaan valvontailmoituksella seuraavasti:

- Yhteisömyynnin tavaran arvon yhteismäärä kohdassa 210 (Arvonlisäverotus EU-tavarakaupassa 2007, 5–7.)

Kausiveroilmoituksen voimaantultua 1.1.2010 nykyisen valvontailmoituksen tilalle muuttuvat yhteisöhankintojen ja myyntien ilmoittaminen. Kausiveroilmoituksen täyttämistä on verohallinto antanut erilliset ohjeet. Yhteisömyyntien ja hankintojen ilmoittamisessa periaate pysyy samana, mutta luvut täytetään eri kohtiin. (Kausiveroilmoituksen täyttöopas 2009, 1 ja 40)

Arvonlisäverotus EU:n sisäisessä palvelukaupassa

Pääsääntönä EU:n alueella myytyjä palveluita verotetaan siinä maassa, missä myynti tapahtuu. Arvonlisäverolain 5. luku sisältää tarkemmat säännökset siitä, milloin myynnin katsotaan tapahtuneen Suomessa. Näitä säännöksiä kutsutaan myyntimaasäännöksiksi. Niiden tarkoitus on saada Suomessa kulutetut palvelut veronalaisiksi Suomessa ja vastaavasti erotella ulkomailla kulu-

tetut palvelut Suomen verotuksesta. Verovelvollinen on siis pääsääntöisesti myyjä, joka tilittää veron edelleen verottajalle. (Arvonlisäverotus kansainvälisessä palvelukaupassa 2009, 1–2.)

Käännetty verovelvollisuus tulee kysymykseen, kun myyjänä on ulkomainen yritys, jolla ei ole Suomessa toimipistettä eikä ole rekisteröitynyt verovelvolliseksi Suomessa. Tällöin myyjä ei suorita veroa, vaan ostaja. Ostaja ilmoittaa veron kotimaan myynnistä ja vastaavasti vähentää sen vähennettävien verojen yhteydessä. Näin ollen ulkomainen yritys voi harjoittaa liiketoimintaa Suomessa, vaikka se ei ole rekisteröitynyt arvonlisäverolliseksi tai sillä ei ole kiinteää toimipistettä Suomessa. Arvonlisäverolaissa on tarkemmin, mitä palveluita käännetty verovelvollisuus ei koske. Niitä ovat esimerkiksi henkilökuljetuspalvelut, opetus, tieteelliset palvelut, kulttuuri-, viihde- ja urheilutilaisuudet ja muut sellaiset palvelut sekä niiden järjestämiseen välittömästi liittyvät palvelut. Ulkomaalaisen yrityksen tulee rekisteröityä verovelvolliseksi Suomessa tapahtuvista myynneistä, jos käännettyä verovelvollisuutta ei voida soveltaa tapahtuneeseen myyntiin. (Mts. 2–3.)

Hallituksen esityksen (HE 136/2009) mukaan 1.1.2010 alkaen EU:n sisäisessä rajat ylittävässä palvelukaupassa verovelvollisuus siirtyy pääsääntöisesti ostajalle. Verotus siirtyy näin ollen ostajan sijoittumisvaltioon, kun taas aiemmin verotusmaana on ollut pääsääntöisesti myyjän sijoittumisvaltio. Kuluttajille myytyjen palveluiden verotuspaikka tulee edelleenkin olemaan myyjän sijoittumisvaltio. Uusi muutos koskee siis ainoastaan yritysten välistä palvelukauppaa. Muutos aiheuttaa sen, että käännetyn verovelvollisuuden käyttö laajenee ja siitä tulee pääsääntö yritysten välisessä kaupassa. Ostajana toimiva yritys ilmoittaa käännetyssä verovelvollisuudessa myynnin arvonlisäveron ja vähennettävän arvonlisäveron. Myyjä puolestaan ilmoittaa 1.1.2010 voimaan tulevalla kausiveroilmoituksella palveluiden myynnin toiseen EU:n jäsenvaltioon ja lisäksi 1.1.2010 alkaen kuukausittain toimitettavalla yhteenvetoilmoituksella EU:n sisäisen palvelukaupan myynnit EU-tavarakaupan myyntien lisäksi. Muutoksen seurauksena ostajan verovelvollisuus laajenee, kun taas myyjän

raportointivelvollisuus kasvaa. (Kausiveroilmoituksen täyttöopas 2009, 6,7 ja 20; HE 136/2009.)

Arvonlisäveron alarajahuojennus

Muiden muassa osakeyhtiöillä on oikeus arvonlisäveron alarajahuojennukseen, mikäli tilikauden veroton liikevaihto on alle 22 500 euroa. Mikäli verovelvolliseksi ilmoittautuneen liikevaihto on tilikaudella alle 8 500 euroa, voidaan maksettu arvonlisävero hakea kokonaisuudessaan takaisin. Mahdollisuus alarajahuojennukseen on ollut voimassa vuoden 2004 alusta lähtien. Tilikaudelle kuuluva alarajahuojennus tulee hakea kolmen vuoden sisällä tilikauden päättymisestä, joten hakemusta ei tarvitse lähettää vielä kyseisen tilikauden aikana. Huojennuksen voi laskea suoraan kirjanpitoon tai vaihtoehtoisesti se tuloutetaan veroilmoituksen yhteydessä. Suoriteperusteisessa kirjanpidossa alarajahuojennus lasketaan sen verovuoden tuloksi, jolta huojennusta haetaan. Väärälle tilikaudelle tuloutettuja alarajahuojennuksia ei pääsääntöisesti korjata verovirastojen taholta, vaan yhtiöitä pyritään ohjaamaan oikeaan käytäntöön tulevaisuudessa. Alarajahuojennushakemus lähetetään yhtiön kotipaikan mukaiseen verovirastoon. (Kukkonen 2005.)

Tilikauden liikevaihtoon, jolta huojennusta haetaan, ei lasketa mukaan veron osuutta, käyttöomaisuuden myyntituloja, metsätaloudesta saatua vastiketta eikä kiinteistön käyttöoikeudesta saatua vastiketta, jos luovuttaja on arvonlisäverorekisterissä. (Arvonlisäveron alarajahuojennushakemus 2009.)

Alarajahuojennuksen laskukaava:

vero - $\frac{\text{liikevaihto} - 8\,500}{14\,000} \times \text{vero} = \text{huojennus (Mt.)}$.

14 000

Vuodesta 2010 alkaen alarajahuojennusta ei tarvitse hakea erillisesti. Se lasketaan 1.1.2010 alkaen suoraan valvontailmoituksen korvaavalle kausiveroilmoitukselle. Näin vältetään erillisten hakemusten ja laskelmien tekemiseltä. (Verotilimenettely muuttaa oma-aloitteisten verojen ilmoittamista ja maksamista 2009.)

Ajoneuvon arvonnäverotus

Osakeyhtiö voi vähentää käyttöomaisuudeksi hankitun henkilöauton arvonnäveron, jos henkilöauto on ainoastaan yhtiön käytössä. Jos henkilöautoa käytetään esimerkiksi henkilökunnan tai yrittäjän yksityisajoihin, arvonnävero ei saa tällöin vähentää lainkaan. Pakettiauton tai kuorma-auton suhteen sijaan arvonnäveron saa vähentää arvonnäverollisen käytön osalta. Ajoneuvon hankintamenuon lasketaan mukaan arvonnävero, mikäli siihen ei ole vähennysoikeutta. Ajoneuvoa myyessä on huomioitava, että myynti on verollista riippumatta siitä, sisälsikö alkuperäinen hankintahinta arvonnäveroa vai ei. (Salin 2008.)

2.5 Palkkahallinto

Palkanmaksua varten myös osakeyhtiöt voivat käyttää palkka.fi-palkanlaskentaohjelmaa ilmaiseksi. Palvelun kautta voidaan laskea työntekijöiden palkat, palkkojen sivukulut ja tulostaa niistä tarvittavat tositteet. Ilmoitusten lähettäminen verohallintoon ja eläkevakuutusyhtiöille onnistuu palvelun kautta sähköisesti. Palvelun avulla voidaan luoda maksutoimeksiannot palkanmaksua ja muita suoritteita varten. Tunnistautuminen palveluun onnistuu verkkopankkitunnuksilla, Tyvi-palveluiden tunnuksilla ja verohallinnon Katso-tunnisteella. (Mikä on palkka.fi 2009.)

Ongelmatilanteissa palvelu neuvoo käyttäjää ja antaa automaattisesti neuvoja, mikäli esimerkiksi kaikkia työnantajavelvoitteita ei ole täytetty. Neuvoja saa myös ilmaisesta palvelunumerosta ja ohjeista. (Mt.)

Yhtiö antaa vuosi-ilmoituksen yleensä palkanmaksuvuotta seuraavan tammi-kuun lopussa. Alle 40 henkilöä kalenterivuodella työllistäneen työnantajan ei ole pakko antaa vuosi-ilmoitusta sähköisesti. Vuosi-ilmoitukseen lasketaan mukaan palkat maksuperusteisesti, ei suoriteperusteisesti, jolloin työsuoritteiden ajankohta ei määrää ilmoitusajankohtaa. Palkansaajan verotus lasketaan pääosin vuosi-ilmoituksen pohjalta. Vuosi-ilmoituksen liitteenä on ilmoitettava matalapalkkatuki, rajoitetusti verovelvollisille maksetut palkat ja sosiaaliturvan alueelliset maksuvapautukset, mikäli niitä on käytetty. Vuosi-ilmoituksen voi

antaa sähköisesti palkka.fi -palvelun tai tyvi-palvelun kautta. (Milloin ja miten vuosi-ilmoitukset annetaan vuodelta 2009. 2009.)

2.6 Viranomaisasiointi ja -ilmoitukset

Tyvi-palvelu

Sähköinen asiointi viranomaisten kanssa on mahdollista muun muassa tyvi-palvelun kautta. Palvelu toimii palveluntarjoajien (esimerkiksi Aditro, Itella, Te-liasonera ja Kustannusosakeyhtiö Koivuniemi) kautta, jotka siirtävät annetut tiedot verohallintoon ja muille tahoille. Tyvi-palvelun kautta voidaan lähettää esimerkiksi osakeyhtiön veroilmoitus ja sen liitteet, arvonlisäveron ja työnanta-jasuoritusten tiedot valvontailmoituksella, vuosi-ilmoitus palkoista ja verokortti-tiedot palkanmaksua varten. (Ilmoittaminen sähköisesti, ns. Tyvi-palvelut 2008.)

Tyvi-palveluiden käyttöön tarvitaan yrityksille ilmainen Katso-tunniste, jolla palveluun voi kirjautua. Myös joidenkin pankkien tunnuksia voidaan käyttää kirjautumiseen, jolloin ilmoituksiin liittyvät maksut voidaan hoitaa samalla. Ty-vi-palvelut ovat pääsääntöisesti maksuttomia, mutta palveluntarjoajilla on myös maksullisia lisäpalveluita. Katso-tunnisteella voi käyttää palveluntarjoaji-en maksuttomia palveluita. (Mts.)

Tyvi-palvelun kautta on mahdollista lähettää sähköisesti ilmoituksia muun mu-assa verohallinnolle, tullille, työttömyyskassoille ja vakuutusyhtiöille. Tyvi-palvelun ominaisuudet riippuvat palveluntarjoajasta. (ItellaTYVI - asioi sähköi-sesti 2009.)

Vero-tili ja kausiveroilmoitus

Elokuussa 2009 hyväksytyn verotililain (L 604/2009) myötä yritysten ja yhtei-söjen ilmoitus- ja maksumenettely muuttuvat 1.1.2010 alkaen. Vero-tili on ve-rohallinnon ylläpitämä palvelu, joka kokoaa yhteen veronmaksajan oma-aloitteiset verot. Verohallinto merkitsee verotilille veronmaksajan kausiveroil-moituksella ilmoittamansa ja veroviitteellä maksamansa maksut. Verovelvalli-

nen saa verohallinnolta paperisen verotiliotteen, joka selventää verovelvollisen maksutilannetta. Yritykset voivat käyttää verotiliin tunnistautumisessa ilmaista Katso-tunnistetta. (Verotiliohjeet 2009.)

Verotilin piiriin kuuluvat seuraavat verot:

- arvonlisävero
- työnantajasuoritukset: ennakonpidätys, lähdevero palkoista ja sotu
- arpajaisvero
- vakuutusmaksuvero
- ennakonpidätys puun myyntitulosta
- ennakonpidätys osakeyhtiöltä, osuuskunnalta tai muulta yhteisöltä
- ennakonpidätys koroista ja osuuksista
- ennakonpidätys osingoista ja osuuspääoman koroista
- lähdevero osingoista rajoitetusti verovelvolliselta
- lähdevero koroista, rojalteista ja puun myyntituloista (rajoitetusti verovelvolliselta)
- lähdevero korkotuloista yleisesti verovelvolliselta. (Mt.)

Vuoden 2010 alusta käyttöön otettava verotilimenettely muuttaa oma-aloitteisten verojen maksamista, ilmoittamista ja palauttamista. Vero-tili yhdistää verojen ilmoittamisen ja maksamisen, eli tilillä näkyy maksettavien verojen yhteissumman saldo tai vastaavasti saatavan saldo. Näin ollen vältetään usealta eri maksulta ja ilmoitusajankohdalta. Verovelvollinen ei voi valita mitä veroa haluaa maksaa, vaan maksu kohdistuu eri veroihin palvelun määräämässä järjestyksessä. Verovelvollinen voi ainoastaan maksaa avoimena olevaa saldoa. (Verotilimenettely muuttaa oma-aloitteisten verojen ilmoittamista ja maksamista 2009.)

Verojen takaisinperintä helpottuu, sillä esimerkiksi kausiveroilmoituksella saatavaksi jäänyt arvonlisävero voidaan vähentää suoraan muista oma-aloitteisesti tilitettävistä veroista, jotka kuuluvat vero-tilin piiriin. Verovelvollinen voi myös pitää verotilillä rahaa, joka otetaan huomioon tulevissa maksuissa. (Mt.)

Verotililain myötä pienyritysten maksut ja ilmoitukset voidaan tehdä pidemmässä jaksossa. Pidennetty jakso koskee kuitenkin vain tiettyjen verojen ja ilmoitusten jaksoja. Pienyritys voi siirtyä liikevaihdon perusteella pidempään ilmoitus- ja maksujaksoon seuraavasti:

- ”Jos yrityksen liikevaihto on enintään 50 000 euroa kalenterivuodessa, arvonlisäveron, ennakonpidätykset, työnantajan sosiaaliturvamaksun ja lähdeverot voi ilmoittaa ja maksaa neljännesvuoden jaksoissa.
- Jos liikevaihto on enintään 25 000 euroa, arvonlisäveron voi ilmoittaa ja maksaa kalenterivuositain.” (Mt.)

Kausiveroilmoitus korvaa nykyisen annettavan valvontailmoituksen. Kausi-ilmoitus on 2-sivuinen. Ensimmäisellä sivulla annetaan tiedot arvonlisäverosta ja työnantajasuorituksista ja toisella sivulla tiedot muista oma-aloitteisista maksuista. Kausiveroilmoitus annetaan kohdekaudelta, vaikka yrityksellä ei olisi tapahtumia kyseessä olevalla kaudella. (Kausiveroilmoituksen täyttöopas 2009.)

Sähköisesti annettuna ilmoituksen eräpäivä on 12. päivä sitä kuuta, milloin lain mukaan kohdekuukauden vero on ilmoitettava tai maksettava. Tammikuun kausiveroilmoitus on siis annettava arvonlisäveron osalta viimeistään 12. päivä maaliskuuta. Tammikuun työnantajasuorituksista ilmoitus on jätettävä viimeistään 12. päivä helmikuuta. Paperisena jätetyn ilmoituksen on oltava perillä jo 7. päivänä. Vuosimenettelyssä oleva arvonlisäverovelvollinen antaa poikkeavasti kausi-ilmoituksen 28. päivä helmikuuta, eli vuodelta kalenterivuodelta 2010 arvonlisäveron kausimenettelyssä oleva maksaa ja antaa ilmoituksen 28.2.2008. Kausiveroilmoituksen voi antaa sähköisesti Verotilipalvelussa osoitteessa www.vero.fi/verotili. (Mt.)

3 TALOUSHALLINNON JÄRJESTÄMINEN TAVINSULKA OY:SSÄ

3.1 Lähtötilannekartoitus

Tavinsulka Oy:ssä on toimintaa pääasiallisesti keväällä, kesällä ja syksyllä. Talvella toiminta painottuu kanoottien ja kajakkien hankintaan, myyntiin ja kunnostukseen. Yritys tarjoaa joitakin palveluja myös talvella. Varsinainen toiminta alkaa keväisin jäiden lähdettyä ja loppuu syksyllä jäiden tuloon. Työntekijöitä on omistajan lisäksi 1- 2. Ulkomaiset ryhmät ovat tärkeä kohderyhmä, ja he muodostavat noin 10 % asiakasmäärästä.

Yrityksen taloudellinen tilanne on heikentynyt vuoden 2005 jälkeen edeltävän omistajan sairauden seurauksena, ja koska markkinointiin ei ole panostettu ja kalustoa on myyty pois. Aikaisempi yrittäjä oli jäämässä eläkkeelle, eikä uudesta yrittäjästä ilmeisesti ollut täyttä varmuutta. Uuden yrittäjän Béla Pavelkan on tarkoitus laajentaa liiketoimintaa. Taustaltaan Béla on urheilija, liikuntatieteiden maisteri, pääaineenaan liikuntasuunnittelu ja hallinto. Hän on toiminut yhtiön palveluksessa vuodesta 2000 lähtien. Hän on myös toiminut valmentajana Suomen Kanoottiliitossa.

Yrityksen liikevaihto on ollut noin 15 000 €. Lähtötilanne oli kirjanpidon ja taloushallinnon suunnittelun kannalta hyvä, koska yrityksen kirjanpito oli hoidettu vuoteen 2007 asti, tilinpäätös 2007 oli tilintarkastettu ja vastuuvapaus oli myönnetty yhtiökokouksessa hallituksen jäsenille ja muille tilivelvollisille. Vuoden 2008 kirjanpitoa oli hoidettu keräämällä tositteet asianmukaiseen järjestykseen, mutta varsinaisia kirjanpidon vientejä ei oltu tehty. Aikaisemmin myös kannattavuutta oli ilmeisesti tarkasteltu erillisen laskelman avulla, mutta uudella yrittäjällä ei ollut tästä tietoa.

Suunnittelu taloushallinnon järjestämiseksi lähti liikkeelle syksyllä 2008 haastatteluilta, joilla kartoitettiin Tavinsulka Oy:n tarpeita, puutteita, nykytilaa ja kehitysideoita. Projekti ei edennyt suoraviivaisesti, vaan sen aikana havaittiin

jatkuvasti uusia mahdollisuuksia ja ongelmia. Tavoitteena oli ensin määritellä yrityksen tarpeet ja mahdollisuudet, ja sitten löytää niihin sopivimmat ratkaisut. Lähtötilannetta ja kaikkia tarpeita ei pystytty selvittämään yhdellä haastattelulla, vaan tavoitteet selkenivät hiljalleen projektin ajan.

Tarpeet

Tarpeiden kartoitus perustui yrityksen omistajan Béla Pavelkan haastatteluihin. Tarpeiden kartoitus oli vaativaa siinä mielessä, että niitä ei voitu tiivistää vain muutamaaan kysymykseen. Tutkimuksella oli siis selvitettävä useita osaluokkia, joista osa oli laajempia ja osa hyvin suppeita. Tärkeimpinä teemoina haastatteluissa olivat:

- kirjanpidon järjestäminen
- osakeyhtiön yleiset velvoitteet
- arvonnäkövero
- kannattavuuden mittaaminen
- vero
- palkanmaksu.

Tärkeimmäksi osioksi muodostui kirjanpidon järjestäminen. Ensimmäisenä nousivat esiin ajatukset siitä, voidaanko kirjanpito tehdä itse vai annetaanko se tilitoimiston tehtäväksi. Millä hinnalla tilitoimisto tekisi sen? Osakeyhtiön yleisistä velvoitteista yrittäjällä oli selkeä kuva. Sen suhteen yrittäjällä oli lähinnä yksittäisiä kysymyksiä, kuten tilintarkastuksen järjestäminen, tilinpäätöksen ja muiden raporttien ilmoittaminen. Yrittäjällä oli jonkin verran kokemusta yhdistyksen kirjanpidosta.

Kirjanpidon suhteen yrittäjä pyysi useita tarjouksia tilitoimistoilta. Yrityksen toimintaan nähden toimistojen tarjoukset olivat liian kalliita yrittäjän mielestä, joten ensimmäisenä ryhdyttiin pohtimaan kirjanpito-ohjelmistoa, joka sopisi yrityksen tarpeisiin.

3.2 Kirjanpito-ohjelma

Myöhemmissä haastatteluissa keskusteltiin kirjanpito-ohjelman valinnasta. Valinta oli tehtävä kiireellisesti, koska kirjanpito oli syytä saattaa ajan tasalle mahdollisimman nopeasti ja tehdä tilinpäätös vuodelta 2008. Yrityksen tarpeita kirjanpidon osalta mietittiin ja päädyttiin siihen, että yrityksen kirjanpito voitaisiin helposti hoitaa hyvin kevyellä ohjelmalla tai erilaisilla ilmaisohjelmilla. Yrityksen tarpeita kirjanpito-ohjelman suhteen ei tiedetty tarkalleen, ja koska kirjanpitoaineisto oli pieni, päätettiin, että kirjanpito voitaisiin tehdä ensimmäisenä vuonna hankkimatta mitään maksullista ohjelmistoa. Seuraavina vuosina voitaisiin kokemusten perusteella jatkaa samalla ohjelmalla, ulkoistaa kirjanpito tai hankkia paremmin soveltuva ohjelmisto.

Vaihtoehtoiksi jäivät näin ollen erilaiset taulukkolaskentaohjelmat, kuten Open Office, tai netistä saatavat ilmaiset kirjanpito-ohjelmat. Yrittäjällä oli kokemusta Tappio-kirjanpito-ohjelmasta. Ohjelma on ilmainen, suppea ja pääasiassa tarkoitettu ilmeisesti yhdistyksille. Suurimmat heikkoudet ohjelmassa olivat ensimmäisten kokemusten perusteella täydellisten tilikarttojen, tilikausien vertailutietojen, reskontrien ja tase- ja tuloslaskelmamallien puuttuminen.

Käytettävyydeltään ohjelma näytti toimivalta ja yksinkertaiselta. Tilikarttamallien muokkaus onnistuu ohjelmalla, ja tase- ja tuloslaskelmamallit ovat saatavilla kirjanpitoasetuksesta. Alustavasti päätettiin siis hoitaa vuoden 2008 kirjanpito sillä ja etsiä tulevaisuudessa mahdollisesti laajempaa ja toimivampaa ohjelmistoa. Erillinen reskontra ei loppujen lopuksi ollut välttämättömyys laskutusmyynnin vähäisestä määrästä johtuen.

Ohjelman yleinen käyttö

Ohjelma on ladattavissa suoraan sen tekijän kotisivuilta. Ohjelma on hyvin pieni, eikä sitä tarvitse asentaa erikseen tietokoneen rekisteriin, joten sitä voi käyttää suoraan esimerkiksi muistitikulta ilman erillistä asennusta. Ohjelma toimii Windows-pohjaisesti. Taseen, tuloslaskelman, pääkirjan, päiväkirjan ja alv-laskelmien tulostaminen onnistuu paperille tai kiintolevylle.

Tilikarttoja on saatavilla ohjelman kotisivuilta. Vaihtoehtoisesti tilikartan voi tehdä itse tai muokata pelkistetyistä osakeyhtiön tilikartan rungosta. Tilikartan rakentaminen ohjelmalla on suhteellisen helppoa, mutta aikaa vievää. Ongelmia tilikartan muokkauksessa aiheuttaa se, että tilejä ei aina voi lisätä olemassa olevien tilien väliin, vaan on ensin poistettava.

Kirjausten tekeminen on vaivatonta, mutta niiden tekemisessä tarvitaan usein hiirtä, joten pelkällä näppäimistöllä ohjelman käyttö on vaikeaa.

Kirjausten yhteydessä mahdollinen arvonnisävero kirjataan saamisten osalta yhdelle arvonnisäverosaamiselle kattavalle tilille, kun taas myyntien osalta ohjelmaan voi syöttää erilliset arvonnisäverovelka-tilit arvonnisäveroprosenttien mukaan. Näin ollen automatiikkaa varten taseen saamisiin tulee yksi tili ja velkoihin erillinen tili jokaista verokantaa kohden. Eri ostotileille määrätään verokanta, jolloin automatiikka laskee veron määrän ja kirjaa sen oikealla velkatilille. Automatiikkaa varten voi lisätä erillisen velkatilin yhteisökaupan seurantaan varten. Ohjelma tekee kuukausittain arvonnisäveron yhteenvedon, jonka voi tulostaa ja tiliöidä maksettavaksi arvonnisäveroksi tai vastaavasti jättää arvonnisäverosaamiset kattavalle tilille, mikäli arvonnisäverosaamiset ovat velkoja suuremmat ko. kaudella.

Havaitut puutteet ohjelmassa:

- ei erillistä myynti- tai ostoreskontraa
- täydellisten tilikarttojen puuttuminen
- ei päivitettävyyttä
- tuloslaskelma ja tase täysin tilikarttaan sidottuja
- automaattinen tilinavaus puuttuu
- ei tase- tai tuloslaskelmaerittelyitä
- vertailutietojen puuttuminen edeltäviltä tilikausilta
- alv-automatiikan satunnaiset pyöristysvirheet
- tilikartan muokkaaminen jälkeinpäin vaivalloista
- tulosteiden muokattavuus ohjelmassa olematonta

- ei kannattavuuden mittareita/prosenttilukuja tuloslaskelmassa tai ta-
seessa
- virallisen tasemallin ja tuloslaskelmamallin puuttuminen

Ohjelman hyvät puolet:

- helppo asentaa
- yksinkertainen käytettävyys
- ohjelma hyvin vakaa
- käyttöliittymän selkeys
- nopea käyttöönotto

Havaitut puutteet ja hyvät puolet on koottu yrityksen kirjanpitoa tehtäessä, jo-
ten puutteita tarkastellaan Tavinsulka Oy:n näkökulmasta. Puutteet eivät
muodostuneet kuitenkaan suuriksi yrityksen kirjanpitoa kokonaisuutena ajatel-
len. Ilmaisiin taulukkolaskentaohjelmiin verrattuna suurimmat edut ovat alv-
automaatiikka ja käyttöönoton helppous.

3.3 Juokseva kirjanpito

Ensimmäisellä tapaamisella syksyllä 2008 käytiin läpi yrityksen nykyistä tilan-
netta. Kirjanpitoa oli hoidettu vuoden 2007 loppuun asti. Vuoden 2008 kirjanpi-
tovientejä ei oltu tehty, mutta tositteet oli kasattu yhteen. Arvonlisäveroilmoi-
tukset oli tehty tositteiden pohjalta. Kuukausittainen kirjanpitoaineisto oli yri-
tyksessä pieni. Kirjanpidon tekemistä varten keskusteltiin muun muassa eri
verokantojen kirjaamisesta, kirjanpidon maksu- ja suoriteperusteisuudesta,
tiliryhmistä, kannattavuuden mittaamisesta, viranomaisilmoituksista ja muista
käytännön järjestelyistä. Tarvittavia tilejä lisättiin ohjelmaan kustannusten seu-
raamista varten.

Juoksevaa kirjanpitoa päätettiin hoitaa maksuperusteisesti. Yrityksessä ei ollut
suurta tarvetta seurata saamisia tai velkoja, eikä kirjanpito-ohjelma erillistä
reskontraa sisältänytkään. Toisaalta vähäisestä tositemäärästä ja yrityksen
luonteesta johtuen yrityksen talouden, saamisten ja velkojen tarkkaa seuran-

taa ei nähty riittävänä perusteena tehdä juoksevaa kirjanpitoa suoriteperusteisesti. Yhtenä haastatteluiden teemana ollut kannattavuuden mittaaminen kärsi tästä. Kannattavuuden mittaaminen sai kuitenkin sillä hetkellä jäädä, koska siihen ei nähty välitöntä tarvetta lähitulevaisuudessa. Suoriteperusteisen juoksevan kirjanpidon hyödyt olisivat jääneet vähäiseksi, minkä lisäksi kirjanpidon tekeminen olisi vaatinut enemmän kirjauksia.

3.4 Tilinpäätös

Tilinpäätöstä (liite 1) laadittaessa huomioitiin luonnollisesti juoksevan kirjanpidon maksuperusteisuus, ja se muutettiin lain edellyttämään suoriteperusteiseen muotoon. Yrityksessä ei ollut paljoa liiketoimintaa talvella, joten tilinpäätöksen avustavia vientejä ei tullut suuria määriä. Kirjanpidossa ja verotuksessa tehtävän käyttöomaisuuden poiston määräksi ja tavaksi päätettiin 25 %:n menojäännöspoisto. Kirjanpitolautakunnan yleisohjeen mukaan pieni kirjanpitovelvollinen voi tehdä käyttöomaisuudesta elinkeinoverolain mukaisen enimmäispoiston, ellei käyttöomaisuus muodosta merkittävää omaisuuserää. Näin ollen yksinkertaisuuden vuoksi päädyttiin käyttämään 25 %:n menojäännöspoistoa.

Palkkakustannusten jaksotukset tehtiin laskemalla vakuutusyhtiöiden antamien prosenttien mukaan. Lopullisia lukuja tai laskuja ei siis pyydetty tilinpäätöstä varten erikseen. Yhtiön maksettavaksi tulevaa 26 %:n yhteisöveroa varten tehtiin verolaskelma, jonka perusteella vero jaksotettiin velaksi tilinpäätökseen.

Tilinpäätöksen tuloslaskelman ja taseen laatiminen vaativat paljon aikaa valmiiden tuloslaskelma- ja tasekaavojen puuttumisen vuoksi.

Tuloslaskelma laadittiin kirjanpitoasetuksen kululajikohtaisen tuloslaskelma-kaavan mukaan. Tase laadittiin samoin kirjanpitoasetuksen mallin mukaan. Kirjanpito-ohjelma ei sisällä mahdollisuutta edellisten tilikausien vertailutietojen syöttämiseen. Ohjelma käsittelee siis vain yhtä tilikautta kerrallaan. Ohjelma ei siirrä tilikauden voittoa automaattisesti oman pääoman ryhmään, vaan

näyttää sen virheellisesti taseen lopussa. Edellä mainituista syistä tuloslaskelman ja taseen muokkaus taulukkolaskentaohjelmalla olivat aikaa vieviä.

Tilinpäätöstä, tasetta ja tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot koottiin kirjanpitoasetuksen ja muiden säädösten edellyttämällä tavalla. Tilintarkastaja huomautti, että tilinpäätöksen liitetietoihin voisi lisätä kohdan osakkeiden lukumäärästä ja niiden lajeista. Liitetietoja korjattiin näiltä osin.

Tase-erittelyiden laatimiseen ohjelmasta ei löydy mitään toimintoja, mutta ohjelmassa on erilliset toiminnot tilikohtaiselle tuloslaskelmalle ja taseelle. Tase-erittelyt koottiin taulukkolaskentaohjelmalla kuitenkin virallisen taseen pohjalta. Tase-erittelyistä ei muodostunut laajaa vähäisten saamisten ja velkojen takia. Joitain saatavia ja velkoja jäi tosin selvittämättä. Niitä ei vielä poistettu kirjanpidosta tilinpäätöksen yhteydessä.

Pienenä kirjanpitovelvollisena ei erillistä toimintakertomusta tai rahoituslaskelmaa laadittu. Osakeyhtiölain tarkoittamat toimintakertomustiedot ilmoitettiin osana liitetietoja.

3.5 Tilintarkastus

Ennen veroilmoituksen jättämistä teetettiin tilintarkastus. Tilintarkastuksen pakollisuudesta, hyödyllisyydestä ja kustannuksista keskusteltiin yrittäjän kanssa, mutta tutkija kertoi vain erilaiset mahdollisuudet tilintarkastuksen suorittamiseksi. Kirjanpitäjän roolissa tutkija ei nähnyt asiakseen puuttua tilintarkastukseen sen enempää. Yrittäjä sai siis omaa harkintaa käyttäen toteuttaa tai jättää toteuttamatta tilintarkastuksen. Hän päätti ainakin ensimmäisenä tilikautena teettää tarkastuksen tilintarkastajalla, joka oli toiminut jo aiemmin yrityksen tilintarkastajana.

Tilintarkastaja huomautti kokouspöytäkirjojen allekirjoituksista, puutteellisista tilinpäätöksen liitetiedoista osakelajien ja -lukumäärän suhteen, ja siitä että arvioitu hinta tilintarkastuksesta voidaan kirjata kuluksi tarkastusta koskevalla

tilikaudella. Itse tilintarkastuskertomus oli niin sanotusti ”puhdas”, eli se ei sisältänyt kielteisiä lausuntoja.

3.6 Verotus

Arvonlisäverotus

Arvonlisäverotuksesta yrittäjällä oli kattavat tiedot, joten selvitetäväksi jäi lähinnä yksittäisten liiketapahtumien arvonlisäveron käsitteleminen. Liiketapahtumien verotus ja kirjanpito arvonlisäveron osalta käytiin läpi. Marginaaliverotusta mietittiin, mutta siihen ei nähty riittävää syytä siirtyä ainakaan vielä. Verohallinnon kanssa asioimiseksi hankittiin tunnukset sähköistä asiointia varten. Aluksi valvontailmoitukset jätettiin paperisina.

EU-ostojen ja -myyntien ja ulkomaankaupan osalta käytiin läpi arvonlisäveron kirjausperiaatteet ja merkinnät valvontailmoitukselle. Kirjanpito-ohjelma osoitautui joustavaksi myös yhteisökaupan suhteen, koska ohjelmaan oli mahdollista ja helppoa lisätä siihen tarvittavat tilit. Arvonlisäveron automaattisen laskennan kanssa ei syntynyt ongelmia yhteisökaupan takia.

Arvonlisäveron alarajahuojennus laskettiin suoraan tilinpäätökseen ja kirjattiin saamiseksi verottajan kannan mukaisesti. Alarajahuojennus laskettiin liiketoiminnan satunnaisiin tuottoihin veronalaiseksi tuloksi. Aiemmin alarajahuojennus oli merkitty yrityksen kirjanpitoon maksuperusteisesti. Verottajan kannan mukaan alarajahuojennus tulisi tulouttaa suoriteperusteisesti sille tilikaudelle, jolta huojennus on syntynyt.

Alarajahuojennuksen suhteen suunniteltiin toimintaa ja verotusta tulevaisuutta silmällä pitäen, koska mahdollisuus alarajahuojennukseen aiheuttaa selvän tarpeen verosuunnittelulle.

Yhteisöverotus

Yrityksen verotusta suunniteltiin ja päädyttiin kasvattamaan tasaisesti yhtiön jakokelpoista omaa pääomaa. Yhtiöstä ei negatiivisen jakokelpoisen oman

pääoman takia pystytty jakamaan osinkoa eikä oman pääoman haluttu laskevan kokonaisuudessaan negatiiviseksi. Myös käyttöpääoman tarve huomioitiin voiton näyttämässä.

Veroilmoitus

Veroilmoituksen mukana toimitettiin tarvittavat tiedot verotoimistoon. Veroviraston kanssa asiointi ei ollut sähköistä tältä osin, joten patentti- ja rekisterihallitukseen joudutaan tällöin toimittamaan erikseen esimerkiksi tilinpäätöksen liitetiedot ja yhtiökokouksen päätös yhtiön voittoa koskevista toimenpiteistä, koska verovirasto ei lähetä kaikkia asiakirjoja automaattisesti patentti- ja rekisterihallitukseen.

3.7 Palkkahallinto

Palkanlaskemisen yrittäjä oli hoitanut palkka.fi -palvelun avulla, joten itse palkan laskemiseen ei kiinnitetty sen enempää huomiota. Lakisääteiset vakuutukset olivat työntekijöiden osalta kunnossa. Kirjanpidollisesti mietittiin järkevä tapa kirjata vakuutusmaksujen työnantajalle kuuluvat osuudet ja päädyttiin kirjaamaan kerralla työnantajan osuudet vuoden lopussa saamiseksi tasapainottamaan jo maksettuja vakuutusmaksuja. Näin kirjattaessa on otettava huomioon vaikutus tulokseen jo etukäteen, mutta useammilta kirjauksilta säästyään. Toisena vaihtoehtona olisi ollut jaksottaa kustannukset jo palkkakirjausten yhteydessä.

Vakuutusyhtiölle ilmoitukset hoidettiin paperisena vuosi-ilmoituksena, joiden perusteella määrätään lopulliset maksut. Lainsäädännön kautta selvitettiin vaatimukset työntekijän ja yrittäjän vakuutuksille.

4 POHDINTA JA YHTEENVETO

Opinnäytetyön tavoitteena oli laatia suunnitelma ja toteutus Tavinsulka Oy:n taloushallinnon hoitamiseksi vuodelle 2008 ja siitä eteenpäin. Tutkimuksen suunta oli alussa hyvin sekava. Opinnäytetyön tekijä ja yrittäjä saivat kuitenkin suunnitelman koottua varsin nopeasti. Suunnitelman pohjalta laadittiin käytännön toimenpiteet, kuten kirjanpito, ja sen jälkeen tämä opinnäytetyö. Ne kar-toittivat yrittäjälle ja opinnäytetyön tekijälle kyseessä olevan yhtiön tarpeet kir-janpitoa varten ja yhtiöön lainsäädännöllisesti kohdistuvat vaatimukset katta-vasti. Näiltä osin opinnäytetyössä päästiin asetettuihin tavoitteisiin.

Yhtiön kirjanpidon ja talousasioiden hoitaminen on aikaa vievää, joten yrittäjän on järkevää miettiä perusteellisesti, missä määrin siihen kannattaa ryhtyä itse. Yhtiön talousasioita itse hoitava yrittäjä on kuitenkin todennäköisesti parem-min perillä myös kannattavuudesta ja muista kirjanpitoon liittyvistä mahdolli-suuksista. Toisaalta talousasioiden hoitaminen vaatii resursseja, mikä saattaa vahingoittaa varsinaisen toiminnan hoitamista. Asiantuntemuksen puute kir-janpidon ja verotuksen puolella taas saattaa aiheuttaa suoranaista taloudellista vahinkoa yritykselle.

Kyseessä olevan yhtiön taloushallinnon hoitaminen osoittautui alkuselvityksien jälkeen oletettua helpommaksi yrittäjän osaamisen takia. Yrityksen toiminta on melko yksinkertaista ja painottuu vahvasti muutamaaan kuukauteen vuodessa. Myös tositteiden määrä on kohtuullisen pieni, joten kirjanpito on suhteellisen helppoa ja nopeaa hoitaa. Pienenä kirjanpitovelvollisena myös tilinpäätöksen laatiminen on huomattavan helppoa. Osaltaan helpotuksia tuovat myös sähköinen ilmoittaminen ja tulevaisuudessa viranomaisilmoitusten määrän vähen-tyminen. Toiminnan kausiluonteisuus helpottaa ja antaa aikaa kirjanpidon ja tilinpäätöksen tekemiseen. Valmiit pohjat, kuten matkalaskut, tilinpäätös, kas-sakirja, kokouspöytäkirjat ja hyväksi havaitut menetelmät yhtiön käytännön asioiden hoitamisessa helpottavat myös kirjanpidon hoitamista, jos se hoide-taan itse. Tämän opinnäytetyön tekijän mielestä kyseessä olevan yrityksen kirjanpito ja taloushallinto on järkevää hoitaa itse. Tehdyn tutkimuksen perus-

teella yrittäjää ja yritystä koskevat velvoitteita on selvitetty suhteellisen kattavasti. Sen pohjalta kirjanpidon hoitaminen on hyvin todennäköisesti jatkossa kohtuullisen helppoa.

Toteutuksessa tarkasteltiin taloushallintoa ja yhtiötä kokonaisuutena mukaan lukien yrittäjän henkilökohtaisen verotuksen. Yksiselitteistä loppupäätelmää tutkimuksesta ei voida johtaa. Tutkimus ei vastaa vielä täysin kysymykseen: mikä onärkevin tapa hoitaa Tavinsulka Oy:n taloushallinto. Siihen ei löydy yksiselitteistä vastausta ilman jatkotutkimusta. Ensin tulisi päättää kirjanpitoon ja talousasioihin käytettävät resurssit. Resursseja voisivat olla muun muassa käytettävissä oleva raha, aika, ammattitaito jne. Niitä tulisi verrata esimerkiksi kirjanpidon hoitamisen vaativuuteen ja vastaavasti kirjanpidon ulkoistamisen kustannuksiin. Jatkotutkimuksella voitaisiin myös selvittääärkevämpi kirjanpito-ohjelmisto yrityksen käyttöön. Tappio-ohjelma jouduttiin ottamaan käyttöön lähinnä ajallisista syistä johtuen, joten vertailua eri ohjelmien välillä ei tehty. Kyseisen ohjelman ominaisuudet ovat kuitenkin heikohkot tietyillä osa-alueilla, joten pienellä rahallisella panostuksella säästyisi huomattavasti aikaa.

Opinnäytetyön viitekehys ja sen pohjalta laadittu raportointi-osio on kirjoittajan mielestä validi, koska suurin osa käytetyistä lähteistä on säädöksiä tai muita normeja, joiden pohjalle yrityksen taloushallinnon järjestäminen perustui. Validiteetillä tarkoitetaan, kuinka hyvin on onnistuttu mittaamaan tarkasteltavaa seikkaa. Käytetyt kirjalliset lähteet perustuvat paljolti säädöksiin, joten ne ovat luotettavia. Tutkimus perustui siis pääasiassa lain sanelemiin velvoitteisiin opinnäytetyön kehitysehdotuksia lukuun ottamatta.

Opinnäytetyön reliabiliteetti (tutkimuksen toistettavuus ja pysyvyys) on kirjoittajan mielestä kohtuullinen. Mikäli tutkimus uusittaisiin annetuilla lähtöasetelmilla, päästäisiin todennäköisesti samoihin lopputuloksiin lain vaatimuksista ja taloushallinnon järjestämisestä. Tulevat muutokset laissa kuitenkin muuttavat yritykseen kohdistuvia velvoitteita melko nopeasti. Myös laajemman jatkotutkimuksen kautta saataisiin varmasti erilaista tietoa kirjanpidon järjestämisestä ja paremmasta kirjanpito-ohjelmasta, mikäli selvitetäisiin vaihtoehtoiskustan-

nus kirjanpidon hoitamiseksi itse ja kirjanpidon ulkoistamiseen vaaditut resurssit. (Vaihtoehtokustannuksella viitataan valitun vaihtoehdon aiheuttamaan menetykseen, joka olisi saavutettu käyttämällä resurssit toisin.)

Tämän opinnäytetyön merkitys opinnäytetyön tekijälle, kohdeyritykselle ja yrittäjälle oli moninainen. Opinnäytetyön tekijä sai erinomaista kokemusta muun muassa käytännön kirjanpidon hoitamisesta, osakeyhtiön velvoitteista ja tilinpäätöksen laatimisesta. Yritykselle projektilla oli suoranaista rahallista hyötyä kirjanpidon hoitamisen suhteen. Yrittäjälle projekti ja tämä opinnäytetyö todennäköisesti selvensivät paljon yleisesti yhtiön taloushallinnon hoitamista. Tärkeässä osassa ovat myös tässä opinnäytetyössä mainitut jatkotoimenpiteet, jotka selventävät suunnitelmia tulevaisuuden osalta.

Tutkimuksen suunnitelman, toteutuksen ja tämän opinnäytetyön pohjalta nousi useita ideoita yrityksen taloushallinnon ja yrityksen toiminnan kehittämiseksi. Verotus oli yksi osa-alue, jota tässä opinnäytetyössä ei käsitelty laajasti henkilökohtaisuuden vuoksi. Verotusta suunniteltiin pääosin lyhyellä tähtäimellä. Kuitenkin kävi selväksi, että pidemmällä suunnittelulla ja ennakkoinnilla on säästettävissä rahaa.

Kirjanpidon puolella olisi myös paljon kehitettävää varsinkin kirjanpito-ohjelmassa. Uutta kirjanpito-ohjelmaa olisi syytä miettiä muun muassa reskontrien, laskutuksen, tilikausien vertailutietojen ja tase- ja tuloslaskelmamallien johdosta.

Suoriteperusteiseen kirjanpitoon siirtyminen olisi perusteltua. Saatavien ja saamisten seuranta olisi vaivattomampaa ja tarkempaa. Maksuperusteisessa kirjanpidossa tulokseen tuijottaminen saattaa aiheuttaa yllättäviä riskejä. Jo saapuneet maksamattomat laskut eivät näy yrityksen tuloksessa maksuperusteisessa kirjanpidossa. Mitä enemmän maksamattomia laskuja on, sitä vääristyneemmältä yhtiön tulos näyttää. Yhtiön maksuvalmius saattaakin olla maksuperusteisesti kirjanpitoa tehtäessä yllättävän heikko, vaikka tulos näyttäisi hyvältä. Kirjanpidon erilläänpitotehtävään tulisi kiinnittää enemmän huomiota

tulevaisuudessa. Eläkevakuutusten työnantajakustannukset olisi järkevämpää kirjata kuluksi jo tilikauden aikana. Edellä mainittujen seikkojen pohjalta yrityksen maksukykyisyyden mittaaminen helpottuisi huomattavasti. Myös kannattavuuden mittaaminen tulisi mielekkääksi ja järkeväksi.

Tilintarkastuksen kustannuksia tulisi miettiä tulevaisuudessa tarkasti. Pienelle yrittäjälle tilintarkastaja saattaa kuitenkin olla erityisen tärkeä, jos yrittäjä hoitaa kirjanpitoa itse. Silloin tilintarkastajan neuvot ovat todennäköisesti suuremmissa roolissa, koska yrittäjän neuvonsaantimahdollisuudet ovat suppeammat ilman ammattimaista kirjanpitäjää.

Verohallinnon kanssa asioiminen tulisi muuttaa kokonaisuudessaan sähköiseksi. Näin välttyttäisiin turhalta asioinnilta esimerkiksi Patentti- ja rekisterihallituksen kanssa. Täysin sähköinen asiointi olisi luonnollisesti myös aikaa säästävää ja virheiden korjaaminen olisi helpompaa.

Vero-tilin ja kausiveroilmoituksen käyttöönotto 1.1.2010 alkaen todennäköisesti helpottavat taloushallinnon hoitamista. Erillisiä maksuja tulee vähemmän verotilin ansiosta ja ilmoitusväli ja maksuväli pidentyvät. Verovelkojen ja -saamisten seuranta helpottuu vero-tilin myötä. Erillistä alarajahuojennuslaskelmaa ja -hakemusta ei tarvitse tehdä, koska ne merkitään suoraan kausiveroilmoitukseen. Toisaalta ilmoitusten laiminlyönnistä seuraa korkeammat rangaistukset kuin aiemmin ja ilmoitusten jättöaika lyhentyy. Myös EU:n sisäisen rajat ylittävän palvelukaupan raportointi laajenee myyjän osalta. Kokonaisuudessaan vuoden 2010 alussa voimaan astuvat uudistukset näyttäisivät kuitenkin olevan hyvä uudistus kyseessä olevan yrityksen taloushallintoa hoidettaessa.

LÄHTEET

A 30.12.1997/1339. Kirjanpitoasetus. Säädös valtion säädöstietopankki Finlexin sivustolla. Viitattu 1.12.2008. [Http://www.finlex.fi](http://www.finlex.fi), lainsäädäntö, ajantasainen lainsäädäntö.

Arvonlisäveron alarajahuojennushakemus. 2009. Verohallinnon julkaisu. Viitattu 30.6.2009. [Http://www.vero.fi](http://www.vero.fi), lomakkeet ja julkaisut, lomakkeet, muut lomakkeet, arvonlisäverotus.

Arvonlisäverotus EU-tavarakaupassa. 2007. Verohallinnon julkaisu. Viitattu 31.10.2009. [Http://www.vero.fi](http://www.vero.fi), vero-ohjeet, arvonlisäverotus, kansainvälinen kauppa.

Arvonlisäverotus kansainvälisessä palvelukaupassa. 2009. Verohallinnon julkaisu. Viitattu 17.11.2009. <http://www.vero.fi>, vero-ohjeet, arvonlisäverotus, kansainvälinen kauppa.

Euroopan unionin virallinen lehti L124. 2003. Komission suositus, annettu 6 päivänä toukokuuta 2003, mikroyritysten ja pienten ja keskisuurten yritysten määritelmästä. Viitattu 6.8.2009. [Http://eur-lex.europa.eu](http://eur-lex.europa.eu), virallinen lehti, 2003, L124.

HE 136/2009. Hallituksen esitys Eduskunnalle arvonlisäverotuksessa sovellettavien myyntimaasäännösten ja eräiden muiden säännösten muuttamiseksi ja väliaikaiseksi muuttamiseksi. Hallituksen esitys valtion säädöstietopankki Finlexin sivustolla. Viitattu 18.11.2009. [Http://www.finlex.fi](http://www.finlex.fi), hallituksen esitykset, 2009.

Horsmanheimo, P. & Steiner, M.-L. 2002. Tilintarkastus: asiakkaan opas. Vantaa: WSOY.

Ilmoittaminen sähköisesti, ns. Tyvi-palvelut. 2008. Verohallinnon julkaisu. Viitattu 29.10.2009. [Http://www.vero.fi](http://www.vero.fi), ePalvelut, Tyvi.

ItellaTYVI - asioi sähköisesti. Itella Oyj:n julkaisu. Viitattu 28.10.2009. [Https://tyvi.elma.fi/](https://tyvi.elma.fi/).

Julkistettava tilinpäätös helposti sähköisen veroilmoituksen kautta. 2009. Patentti- ja rekisterihallituksen julkaisu. Viitattu 31.10.2009. [Http://www.prh.fi](http://www.prh.fi), tiedotarkisto.

Karjalainen, L. & Finnvera Oyj. 2002. Pienyrityksen talousopas. Kuopio: Finnvera Oyj.

Kausiveroilmoituksen täyttöopas. 2009. Verohallinnon julkaisu. Viitattu 13.11.2009. [Http://www.vero.fi](http://www.vero.fi), vero-ohjeet, verotili 2010, ilmoittaminen.

Kirjanpidon ABC. 2007. Taloushallintoliiton julkaisu. Viitattu 31.10.2009. [Http://www.taloushallintoliitto.fi](http://www.taloushallintoliitto.fi), tilitoimistot.

Kirjanpito. 2008. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisu. Viitattu 31.10.2009. [Http://www.tem.fi](http://www.tem.fi), yritykset, kirjanpito.

Kovanen, A. 2008. Maallikkotarkastuksen tien pää- Tilintarkastuslain uudistuksen vaikutukset pienyhtiöihin. Pro gradu -tutkielma. Kuopion yliopisto. Kauppatieteiden laitos.

Kukkonen, A. 2005. Arvonlisäveron alarajahuojennus tuloverotuksessa. Viitattu 3.9.2009. [Http://www.vero.fi](http://www.vero.fi), vero-ohjeet, verohallinnon ohjeita.

L 13.4.2007/459. Tilintarkastuslaki. Säädös valtion säädöstietopankki Finlexin sivustolla. Viitattu 1.12.2008. [Http://www.finlex.fi](http://www.finlex.fi), lainsäädäntö, ajantasainen lainsäädäntö.

L 15.12.2000/1068. Laki yritystoiminnan tukemisesta. Säädös valtion säädöstietopankki Finlexin sivustolla. Viitattu 16.7.2005. [Http://www.finlex.fi](http://www.finlex.fi), lainsäädäntö, ajantasainen lainsäädäntö.

L 21.7.2006/624. Osakeyhtiölaki. Säädös valtion säädöstietopankki Finlexin sivustolta. Viitattu 31.10.2009. [Http://www.finlex.fi](http://www.finlex.fi), lainsäädäntö, ajantasainen lainsäädäntö.

L 30.12.1997/1336. Kirjanpitolaki. Säädös valtion säädöstietopankki Finlexin sivustolla. Viitattu 1.12.2008. [Http://www.finlex.fi](http://www.finlex.fi), lainsäädäntö, ajantasainen lainsäädäntö.

Lahti, S. & Salminen, T. 2008. Kohti digitaalista taloushallintoa. Juva: WSOY.

Laskua koskevat vaatimukset arvonlisäverotuksessa. 2004. Verohallinnon ohje. [Http://www.vero.fi](http://www.vero.fi), vero-ohjeet, arvonlisäverotus, laskua koskevat vaatimukset.

Leppiniemi, J. & Leppiniemi, R. 1997. Muuttuva kirjanpito. Porvoo: WSOY.

Lindfors, H. 2009. Pienen kirjanpitovelvollisen poistot. [Http://www.helsinki.chamber.fi](http://www.helsinki.chamber.fi), neuvontapalvelut, artikkelit, kirjanpito.

Milloin ja miten vuosi-ilmoitukset annetaan vuodelta 2009. 2009. Verohallinnon julkaisu. Viitattu 31.7.2009. [Http://www.vero.fi](http://www.vero.fi), lomakkeet ja julkaisut, lomakkeet, vuosi-ilmoituslomakkeet.

Nyrhinen, R. & Äärilä, L. 2005. Arvonlisäverotus käytännössä. Juva: WSOY.

Osakeyhtiö. 2008. Patentti- ja rekisterihallituksen julkaisu. Viitattu 30.10.2009. [Http://www.prh.fi](http://www.prh.fi), kaupparekisteri, osakeyhtiö.

Osakeyhtiö. 2009. Opetushallituksen julkaisu. Viitattu 2.11.2009.
[Http://www2.edu.fi/yrittajyvayla](http://www2.edu.fi/yrittajyvayla), liiketoiminta, yritysmuodot.

Osakeyhtiön tilinpäätösilmoitus 2009. Patentti- ja rekisterihallituksen julkaisu. Viitattu 30.10.2009. [Http://www.prh.fi](http://www.prh.fi), tilinpäätökset, ilmoitusvelvolliset yritykset, osakeyhtiöt.

Osinkotulojen verotus 2008 – saajana omistajayrittäjä. 2008. Verohallinnon julkaisu. Viitattu 2.11.2009. [Http://vero.fi](http://vero.fi) haku.

Osinkotulojen verotus 2009. 2009. Verohallinnon julkaisu. Viitattu 2.11.2009. [Http://www.vero.fi](http://www.vero.fi), vero-ohjeet, pääomatulojen verotus, Osinkotulojen verotus (pdf).

Mikä on palkka.fi. 2009. Verohallituksen Palkka.fi-palvelun esite. Viitattu 29.10.2009. [Https://www.palkka.fi](https://www.palkka.fi), mikä on palkka.fi (pdf).

Pavelka, B. 2009. Tavinsulka Oy:n kotisivut. Viitattu 6.11.2009.
[Http://www.tavinsulka.com](http://www.tavinsulka.com).

Rissanen, T. 2004. Yrityksen verosuunnittelu. Kustannusosakeyhtiö Pohjantähti.

Ronkainen, A. 2008. Taloushallinto-ohjelmiston hankinta kehittämissyhtiö Keu-link Oy:lle. Opinnäytetyö. Jyväskylän ammattikorkeakoulu, liiketalouden koulutusohjelma.

Salin, M. 2008. Ajoneuvo yrityksen kirjanpidossa. Viitattu 28.7.2009.
[Http://www.taloustaito.fi](http://www.taloustaito.fi), haku.

Tamminen, R. 1993. Tiedettä tekemään! Jyväskylä: Atena Kustannus.

Uuden yrittäjän vero-opas. 2007. Verohallinnon julkaisu. Viitattu 12.11.2009. Verkkodokumentti. [Http://www.vero.fi](http://www.vero.fi), haku.

Varjo, P. 2009. Varsinais-Suomen Yrittäjä-lehti. Viitattu 17.11.2009
[Http://www.y-lehti.fi](http://www.y-lehti.fi), arkisto, 7/2009.

Verotilimenettely muuttaa oma-aloitteisten verojen ilmoittamista ja maksamista. 2009. Verohallinnon julkaisu. Viitattu 11.11.2009. [Http://www.vero.fi](http://www.vero.fi), haku.

Verotiliohjeet. 2009. Verohallinnon julkaisu. Viitattu 13.11.2009.
[Http://www.vero.fi](http://www.vero.fi), vero-ohjeet, verotili 2010.)

Vuosi-ilmoitus maksetuista osingoista. 2008. Yrityssuomen julkaisu 1.12.2008. Viitattu 29.10.2009. [Http://www.yrityssuomi.fi](http://www.yrityssuomi.fi), haku.

LIITTEET

Liite 1

Tavinsulka Oy
Tasekirja 31.12.2008

Y-tunnus 0796912-1

Tavinsulka Oy
Helvintie 2 A 2
40500 JYVÄSKYLÄ
Kotipaikka: Jyväskylä
Y-tunnus: 0796912-1

Tilinpäätös Tilikaudelta 1.1.2008 - 31.12.2008

Tuloslaskelma	2
Tase	3
Tilinpäätöksen liitetiedot.....	4
Tilinpäätöksen allekirjoitukset.....	6

Tasekirja on säilytettävä vähintään 10 vuotta tilikauden päättymisestä ja tositeaineisto vähintään 6 vuotta tilikauden päättymisestä.

Tuloslaskelma 01.01.2008 - 31.12.2008

	2008	2007
LIIKEVAIHTO	12318,90	12064,57
Liiketoiminnan muut tuotot	1470,60	
Ostot tilikauden aikana	-3435,00	
Henkilöstökulut	-4201,65	
Hallintokulut		-5371,03
Poistot	-967,00	-3512,55
Liiketoiminnan muut kulut	-5486,27	
LIIKEVOITTO (-TAPPIO)	-300,42	3180,99
Rahoitustuotot ja -kulut	22,75	24,18
VOITTO (TAPPIO) ENNEN SATUNNAISIA ERIÄ	-277,67	3205,17
Satunnaiset erät	1810,99	
VOITTO (TAPPIO) ENNEN TILINPÄÄTÖSSIIRTOJA JA VEROJA	1533,32	3205,17
Tuloverot	180,57	-570,90
TILIKAUDEN VOITTO(TAPPIO)	1713,89	3394,26

Tase 01.01.2008 - 31.12.2008

	31.12.2008	31.12.2007
VASTAAVAA		
Pysyvät vastaavat		
Koneet ja kalusto	2901,03	3868,03
Lyhytaikaiset saamiset		
Siirtosaamiset	1362,33	
Rahat ja pankkisaamiset	4097,54	1389,58
Vastaavaa yhteensä	8360,90	5257,61
VASTATTAVAA		
Oma pääoma		
Osakepääoma	10091,28	10091,28
Edellisten tilikausien voitto (tappio)	-4969,95	-8364,21
Tilikauden voitto (tappio)	1713,89	3394,26
Oma pääoma yhteensä	6835,22	5121,33
Vieras pääoma		
Lyhytaikainen vieras pääoma		
Muut velat	1112,22	64,72
Siirtovelat	413,46	71,56
Vieras pääoma yhteensä	1525,68	136,28
Vastattavaa Yhteensä	8360,90	5257,61

Tilinpäätöksen liitetiedot

Arvostusperiaatteet ja -menetelmät

Yhtiön pysyviin vastaaviin merkityt aineelliset hyödykkeet on arvostettu suunnitelman mukaisilla poistoilla vähennettyyn hankintamenoonsa. Saamisiin merkityt myynti-, laina- ja muut saamiset on arvostettu nimellisarvoonsa tai tätä alhaisempaan todennäköiseen arvoonsa. Velat on arvostettu nimellisarvoonsa.

Jaksotusperiaatteet ja -menetelmät

Hyödykeryhmä Poistoprosentti ja -menetelmät

Koneet ja kalusto 25 % menojäännöspoisto

Tuloslaskelman ja taseen esittämistavan muutokset

Tilikaudella on muutettu esittämistapaa muiden liiketoiminnan kulujen osalta. Ne on kirjattu aiemmin hallintokuluihin mutta nyt muihin liiketoiminnan kuluihin. Muutos ei vaikuta toiminnan tuloksen arvioimiseen.

Henkilöstökulujen erittely

	2008	2007
Palkat ja palkkiot	3436,00	
Eläkekulut	594,42	
Muut henkilösivukulut	171,23	
Henkilöstökulut yhteensä	4201,65	

Saadut työllistämistuet 1470,60

Korkotuottojen ja korkokulujen yhteismäärä

	2008	2007
Korkotuotot rahalaitoksilta	22,75	24,18

Oman pääoman erittely

	2008	2007
Osakepääoma 1.1	10091,28	10091,28
Osakepääoma 31.12	10091,28	10091,28
Edellisten kausien voitto 1.1	-4969,95	-8364,21
Tilikauden voitto	1713,89	3394,26

Vapaa oma pääoma -3256,06 -4969,95

Oma pääoma yhteensä 6835,22 5121,33

Henkilöstön lukumäärä tilikaudella

Tilikauden aikana yhtiön palveluksessa työskenteli keskimäärin 1 henkilö.

Osakeyhtiölain tarkoittamat toimintakertomustiedot

Hallituksen esitys yhtiön voittoa koskeviksi toimenpiteiksi sekä esitys mahdollisesta muun vapaan oman pääoman jakamisesta

Hallitus esittää, että tilikauden voitto 1713,89 siirretään aikaisempien tilikausien voitto/tappioutilille, eikä osinkoa jaeta.

Osakelajit

Yhtiössä on 40000 kappaletta osakkeita. Kaikki osakkeet ovat saman lajisia.

Kirjanpitokirjat ja niiden säilytys

Tasekirja	Mapissa sidottuna
Tilikohtainen tulos ja tase	Mapissa sidottuna
Tililuettelo	Mapissa
Kassakirja	Mapissa

Tositelajit ja niiden säilytys

Tositteet	0-137	Mapissa paperitositteina
-----------	-------	--------------------------

Tilinpäätöksen allekirjoitukset

Jyväskylässä ____.____.2009

Tilinpäätösmerkintä

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus

Jyväskylässä ____.____.2009